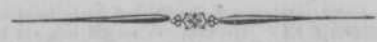

DE

MILITAIRE SPECTATOR.

TIJDSCHRIFT

VOOR HET

NEDERLANDSCHE LEGER.

«Toute la question militaire s'est réduite à ce mot BUDGET. Le budget a été le seul régulateur. Retraites, blessures, récompenses nationales, tout a été mesuré au poids du budget. Les veuves et les enfants des soldats morts pour la patrie ont pleuré de misère, et le pouvoir, comme un avare bourgeois, a montré les colonnes de son budget!»

JOACHIM ANDRÉ.

HOOFD-REDACTEUR

J. C. van Rijnveld.

ZESTIENDE DEEL.

SEPTEMBER 1847. — N°. 3.

BREDA,
 BROESE & COMP.
 1847.

De onderaalkende verklaart dat dit Tijdschrift te kunnen drukken is gedrukt en door hem wordt uitgegeven. Breda den 2° October 1847.
 Broese & Comp.

DE

MILITÄRE SPEKTATOR.

LUZSCHRIFT

1873

HERAUSGEBEN VON

Small, illegible text block, possibly a notice or subscription information.

VERLAGSSTELLE

J. C. van Nijneveld.

VERLAGSSTELLE

SEPTEMBER 1873 - N. 3.

VERLAGSSTELLE
KROESE & COMP.

1873

Handwritten signatures and scribbles at the bottom left of the page.

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR verschijnt maandelijks in Nos. van 3 vellen druks; zoodat de Jaargang uit 36 vellen druks (behalve de bijvoegsels, die gratis geleverd worden) bestaat, en voor f 6,25, uitgenomen de platen en kaarten, welke afzonderlijk betaald worden, aan de respectieve genonneerden wordt afgeleverd.

Men abonneert zich bij alle Post-Directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koninkrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden vrachtfrij aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, of aan den Majoor der artillerie, VAN RIJNEVELD, te Venlo, met het opschrift: voor den Militairen Spectator. Voor oorspronkelijke opstellen kan een vastgesteld honorarium gevorderd worden, te ontvangen bij de Uitgevers, na de verschijning van het 6de en 12de nummer. Het verlangen daartoe moet kenbaar gemaakt worden bij de inzending der opstellen.

BRIEVEN AAN MARIAS.

XIX.

INHOUD.

Noodzakelijkheid om het Belgische krijgswezen oplettend gade te slaan, omdat het vooruitgaat in zijne ontwikkeling. — Een woord over de Belgische ministers, generaals en hoofd-officieren. — Neiging tot de verdeling in twee partijen. — Zonderling verschijnsel dat de beide partijen eensgezind zijn in de bevordering der armee-belangen. — De minister CAZAL; belangstelling van het leger in den staatkundigen toestand van België. — Ideeën van een Belgisch hoofd-officier over de staatkundige militaire positie van België. — Voordeelen welke het Belgische leger deelachtig is: het kamp te Beverloo, een spoorwegnet, — voordeelen die onze oplettendheid voortdurend moeten trekken. — Steun in de wettelijke organisatie; hare goedkeuring door alle partijen. — Wetsbepaling omtrent de non-activiteit. — Over den eersten maatregel van den minister CAZAL; toepassing der wetsbepaling op het pensioen. — Een nieuw vertoog van den Heer Jankh. Mock, in de *N. R. Courant*; oordeel daarover, in verband met Zijn Edelens vroegere vertoogen; — waarom zij vooral hier te lande schadelijk zijn. — Iets over eene vroegere niting omtrent eene wet op de organisatie van het leger. — Verzuim van den Heer M. in dat opzigt. — *Slaapmutsen en stobkousen* verdwijnen uit het leger. — Iets over de kleeding en uitrusting.

Neen, vriend MARIAS, 't is mij niet vreemd voorgekomen, dat gij met zooveel nadruk mijne aandacht op België zoekt te vestigen. Het kwam mij zeer natuurlijk voor, dat alles wat in eenen zoo naburigen staat voorvalt, bijzondere opmerkzaamheid verdient, omdat dat rijk, door zijne staatkundige verhouding tot de andere Mogendheden en tot Nederland, steeds moet beschouwd worden als een mededinger, welken men niet uit het oog mag verliezen.

Het lijdt wel geen tegenspraak, dat de regering en de tegenwoordigers van het Belgische volk, veel hebben gedaan voor zijn weêrvermogen, en voortvarend geijverd hebben in de bevordering der armee-belangen. Onpartijdige en bevoegde beoordeelaars verklaren dan ook eenparig, dat het Belgische leger in het bezit is van vele goede en doelmatige inrigtingen, dat zijne zamenstelling in overeenstemming is met hetgeen de tijd en de omstandigheden, waarin België verkeert, vorderen, en dat, wat de geoefendheid betreft, het voor geen ander leger behoeft onder te doen. Ook het intellectuele en zedelijke element moet steeds in krachten winnen, terwijl de jaarlijksche vereenigingen in het kamp

van Beverloo, de instructie in de hand werken en het zoo noodzakelijk verband tusschen de zamenstellende deelen van de armee, niet alleen onderhouden, maar meer en meer versterken.

Volgens sommigen, bespeurde men nog voor eenigen tijd eene groote leemte bij dat leger, als een overblijfsel van zijne eerste zamenstelling, namelijk, het gemis aan eenheid en het gebrek aan vertrouwen. De ministers, welke elkander in weinige jaren in het oorlogsbestuur opgevolgd hebben, hadden, wel is waar, reeds veel gedaan, om den geest der troepen tot eene gewenschte eenheid te leiden; doch die voortdurende afwisseling van bestuur, en het verschil van denkwijze der partij die aan het hoofd kwam, vrijdelden dat vele goede inzichten wortel schoten. Koning LEOPOLD kon geene militaire antecedenten in de schaal werpen, geen zedelijk overwigt daarstellen, en alzoo evenmin een steunpunt worden voor het vestigen van het onderling vertrouwen, dat de kracht, die zich zoo voordeelig ontwikkelde, in tijd van gevaar, goed en oordeelkundig zou worden aangewend.

België miste een erkend militair talent, geschikt om de gezamentlijke strijdkrachten van het jeugdig koninkrijk aan te voeren, daar toch de meeste generaals, afkomstig uit de tijden der omwenteling, geenszins het noodig vertrouwen inboezemden. Velen waren oud; sommigen rekende men in de oude Nederlandsche armee reeds voor half versleten in de subalterne of middelbare rangen, welke zij daarin bekleedden; terwijl de ontwikkeling van hunnen geest en van hunne krijgskundige bekwaamheden, op verre na geen gelijken tred gehouden had met de ongehoorde snelle bevorderingen, welke hen op de hoogste trappen der militaire hiërarchie hadden gevoerd. Bij velen dezer mannen, die zoo plotseling tot eer, aanzien en stoffelijke welvaart geklommen waren, bespeurde men duidelijk de neiging, om te behouden, *hoe en waardoor ook*, hetgeen zij als eene regtmatige belooning hunner talenten, verdiensten en bewezen diensten beschouwden, en, zooals een mijner geestigste vrienden mij onlangs schreef: velen dezer oude heeren kon men in hun doen en laten, vrij juist ver-

gelijken met vele leden der generaliteit van wijlen Koning KAREL X, die hun fortuin en toekomst in het wijwatersvat van de congregatie gedoopt hadden, en hunnen grootsten steun bij de geestelijkheid zochten, zonder zich veel om het leger zelf te bekommeren. Zij meenden toch — en welligt niet ten onregte — dat de partij der geestelijkheid in België, als de bakermat van het ultramontanisme, wel het meeste *avenir* heeft.

De jongere hoofd-officieren, vooral degenen, welke in mindere graden, doch eervol, in het oude Nederlandsche leger waren opgevoed en daarin gediend hadden, benevens vele jongelieden, die zich sedert de omwenteling aan het krijgskundige vak hebben toegewijd, gingen daarentegen van andere beginselen uit. Deze haakten naar de zegepraal van meer vrijzinnige beginselen. De *liberale associatiën* van Luik en Brussel, werkten onvermoeid in dien geest op het jeugdig Belgische leger, en, zoo het schijnt, niet zonder vrucht; omdat de grond daartoe van-zelve voorbereid was.

Dat er in het Belgische leger meer sympathie voor de liberale ideeën, dan voor het ultramontanisme bestaat, luidt niet vreemd, hoewel de partij der geestelijkheid telkens, als zij aan het bestuur is geweest, alles gedaan heeft, om de wenschen en belangen van het leger aan zich te verbinden. Ware nu de liberale partij op eene legenovertogelste wijze te werk gegaan; had zij willen weren wat de regerende partij, in het welbegrepen belang van het leger, wenschte daar te stellen, dan ware dit welligt van invloed geweest; maar het zeldzaam verschijnsel vertoonde zich in het grondwettig België, sedert de laatste jaren, dat de twee hoofd-elementen der vertegenwoordiging: de regeringspartij en de oppositie, zich om het zeerst beijverden, om de militaire magt van het rijk op eenen ontzagwekkenden voet te brengen, en de onderscheidene armeerbelangen, zoowel de zedelijke als stoffelijke, te bevorderen.

Toen de zaken nu eenmaal in dat spoor liepen, had de regering de handen vrij, om veel voor het leger te doen. Intusschen heeft er altijd iets bij de regeringspartij der geestelijkheid bestaan, dat den algemeenen bijval van het leger tegenhield, namelijk, de bescherming van die generaals en hoofd-officieren, welke te weinig resources bij zich-zelfen vonden, om zich behoorlijk staande te houden, en nu hunnen steun zochten bij hen, bij wien zij de meeste magt veronderstelden. De grootste neiging was alzoo naar de liberale zijde.

De tegenwoordige minister CHAZAL behoort tot diegenen, welke in de Belgische omwenteling, van niets tot de hoogste waardigheid geklommen zijn, doch aan wien men veel talenten, *savoir faire* en menschenkennis toeschrijft. Het schijnt

ook dat hij zich met regt den roep van uitmuntend *manoeuvrier* verworven heeft, en dat men hem beschouwt als den man, die, het meeste vertrouwen verdienende, ook de wezentlijke belangen van het leger het beste kent, en die de kennis en de noodige geestkracht bezit, om voor de bevordering dier belangen in de bres te springen; in een woord, zoowel een man voor het tegenwoordige als voor de toekomst.

Is het dan te verwonderen, dat de Belgische officieren met veel belangstelling den gang der inwendige staatkunde volgen en er deel aan nemen? Zij worden daarenboven geroepen, om uit hun midden volksvertegenwoordigers naar de Wetgevende Kamers te zenden; een voorregt dat op prijs wordt gesteld, en dat het zijne gedaan heeft, om de volksvertegenwoordiging voor te lichten in de defensie-zaken. Wanneer nu deze omstandigheden welligt eenigzins hebben medegewerkt, om den geest van eenheid bij het leger te benadeelen, aan den anderen kant zal het erkend moeten worden, dat daardoor eene veelbelovende opgewektheid bij dat leger levendig is gebleven, dat de moedeloosheid geweerd werd, de hoop op de toekomst telkens nieuw voedsel ontving, terwijl de overtuiging bleef bestaan, hoe de zaken ook liepen, dat bij de natie, bij de regering en bij de beide partijen, die voortdurend om het gezag strijden, eenheid van inzichten bestond, omtrent alles wat de Belgische krijgsmagt betreft.

Een Belgisch officier heeft onlangs, in weinige woorden, de beweegredenen dezer eenheid van gevoelen uitgedrukt, toen hij zeide: « La Belgique ne peut donc avoir qu'un seul but réel, permanent et précieux à atteindre, celui de sauvegarder sa nationalité nouvelle. Si de graves événements, venant arracher tout-à-coup le pays à une trompeuse sécurité, le trouvaient une deuxième fois sans armes, ou sans plan arrêté de défense, ils condamneraient la nation belge à une déchéance politique et morale, d'autant plus douloureuse, cette fois, qu'elle n'aurait plus à invoquer les légitimes excuses de 1831. »

Men zou met voordacht de oogen moeten sluiten, of opzettelijk de ooren moeten stoppen, om niet te willen begrijpen, dat met zulke grondstoffen, het Belgische leger met der tijd een krachtig geheel zal worden, dat zich met ieder ander van gelijke krachten zal kunnen meten, vooral wanneer over eenige jaren, alle oude officieren van ondervinding bij de meeste Europesche legers, door een nieuw geslacht, dat de oorlog niet van de praktische zijde kent, zal vervangen zijn, zoodat dan, in een opzigt, de hoofdaanvoerders gelijkstaan. Overigens is het niet te ontkennen, dat de Belgen,

onder eene behoorlijke leiding, tot zeer goede soldaten te vormen zijn; de Waalsche gewesten leveren daartoe, over het algemeen, uitmuntende stof. Het onzedelijke desorganiserend element, dat er vroeger bij bestond, namelijk de vele officieren, die een ongerust geweten onder den uniformrok ronddroegen, op wien de vlek van desertie en op sommige nog grooter vlekken rusteden, of anderen uit het schuim der omwenteling te voorschijn gekomen; dat element, zegge ik, verdwijnt allengskens, om voor anderen plaats te maken, die niets anders kennen dan het nieuwe zelfstandige rijk, dan het huis dat regeert, en waarbij het bewustzijn zetelt, dat de nationaliteit en de onzijdigheid van België, het beste en krachtigste zullen beschermd worden door een goed zamengesteld en door een' goeden geest bezield leger. Ook op dit punt zegt de bovenbedoelde Belgische officier in eene brochure, welke met veel oordeel en bezadigdheid geschreven is, het volgende:

« En s'en rapportant à ces leçons de l'histoire, on doit conclure que respecter une neutralité est l'exception, la violer est la règle; et pourquoi en serait-il autrement dans l'avenir, lorsque les intérêts et les passions sont toujours les mêmes? »

« Mais si des événements graves dans les états qui nous environnent venaient à donner des craintes pour notre neutralité, la Belgique doit et ne peut dépendre que d'elle-même; se mettre honteusement à la merci des dispositions, bonnes ou mauvaises, des puissances voisines, serait courir à sa perte. Son but politique devant tendre à ne pouvoir jamais être forcée à prendre, malgré elle, part à une lutte, il est facile d'en déduire un système de guerre fondé sur l'appréciation la plus saine, des intérêts matériels et moraux. »

« Il faut, si les armées étrangères, sans respecter la neutralité, se trouvaient en présence sur son territoire, que la Belgique soit à même d'attendre et de choisir le moment le plus convenable. Elle pourra, avant de se lier, stipuler alors bien explicitement à quelles conditions, et au prix de quelles compensations elle consent à venir en aide à l'une ou à l'autre des parties belligérantes, par l'adjonction d'une bonne et nombreuse armée et de vingt forteresses placées au point le plus saillant, à soixante lieues de Paris, sur la frontière la plus vulnérable de la France. »

« Dans cette attitude, son importance sera vraiment grande, car son concours deviendra décisif. Au lieu de se montrer prêt à la froisser, ses voisins s'empresseront de composer avec elle. »

Op eene dergelijke redenering, waarin een gewichtig staatkundig beginsel voorzigt, dat te minder kan wederlegd wor-

den, omdat het op de leer van het verledene berust, zonder gewaagde onderstellingen voor de toekomst, steunt de handelwijze van de politiek van België, ten aanzien van zijn weêrvermogen. De finantiële kwestie wordt er ondergeschikt aan gemaakt, omdat te *behouden wat is* hier op den voorgrond staat.

In hoeverre eene dergelijke redenering ook bij ons te lande toepasselijk zou zijn, is dikwerf genoeg aangetoond, ofschoon geen der laatst hier te lande uitgekomen brochuren en verzoogen over de begroting van Oorlog, tot dat staatkundig gezigtspunt zijn opgevoerd. Keeren wij echter terug tot den zooeven bedoelden vooruitgang bij het Belgische leger.

Deze vooruitgang is, zooals gij teregt aanmerkt, belangrijk genoeg, om de aandacht er opzettelijk op te vestigen. België, toch, heeft door zijne legerorganisatie en door zijne opmerkelijke belangstelling in alles wat op de defensie betrekking heeft, voorwaar groote vorderingen in aanzien gemaakt, en het blijkt ook meer en meer, dat de overige staten begrijpen, dat België een groot gewigt kan leggen in de schaal van dien staat, waarbij het zich zou aansluiten, tijdens eene algemeene staatkundige verwikkeling.

Het is dus wel te verwonderen, dat er zoo weinig gewag van dat leger is gemaakt bij den strijd der opiniën, welke onlangs bij ons te lande over het beheer der oorlogszaken gevoerd is; dat men het niet de aandacht waardig gekeurd heeft, om dat leger van meer nabij te bezien, en met den toestand van onze weerbare magt te vergelijken! Welligt had dit ook geleid tot eene beschouwing en vergelijking van de zedelijke elementen der beide legers. Misschien ware men dan tot de gevolgtrekking gekomen, hoe de hoofdfactor van kracht — zooals CLAUSEWITZ het noemt — bij ons, door een zamenloop van omstandigheden, door diversiteit van gevoelens, en door het elke twee jaren terugkeerend te zijn of niet te zijn, allengskens moet verzwakken, naarmate die factor in den naburigen Staat in grootte toeneemt.

Heeft het Belgische leger reeds veel voor, door de overtuiging, dat zijn stoffelijk belang, in verband met de belangen van den Staat, door alle partijen behartigd wordt, dat land bezit nog andere bronnen, om vooruit te gaan op den weg van krijgsgeoeffendheid.

In de eerste plaats dient in aanmerking genomen te worden, de inrigting te Beverloo, voor het kamperen eener divisie van 12000 man: eene inrigting, die van jaar tot jaar een meer permanent aanzien verkrijgt, waar de jongere generaals en hoofd-officieren zich in het kommandement kunnen oefenen, en waarin de oude heeren, het verzwakken hun-

ner geest- en lichaamskrachten niet kunnen bedekt houden, zoodat de regering, als zij niet opzettelijk wil, zich niet kan bedriegen in de keuze der personen, wanneer er eens ernstig moest gehandeld worden.

Het net van spoorwegen dat over België getrokken is, is een tweede punt van groot gewigt voor het leger, omdat het eene dadelijke vereeniging van troepen, op eene gewilde plaats, of naar de grenzen toelaat. Eene regering, die in de mogelijkheid gesteld is, om des avonds, door den elektrischen *Telegraaf*, naar de groote garnizoensplaatsen het bevel te zenden, dat hare troepen den volgenden dag, 's morgens, in de residentie eene inspectie voor den Koning moeten maken, en die werkelijk binnen elf uren tijds 10 à 12000 man in Brussel kan vereenigen, zooals onlangs nog plaats gehad heeft, — zulk eene regering wordt een nabuur, op welks militaire huishouding men voortdurend het oog moet houden; waaromtrent men vooral niet onverschillig mag denken; waarop men niet mag inslapen.

Het Belgische leger heeft, even als het Fransche, eenen zekeren steun in de wet, welke zijne zamenstelling bepaalt. Het bestuur der oorlogszaken kan alzoo eenvoudiger en met minder botsingen werken; iets dat wel noodzakelijk is, omdat de hoofden van dat bestuur zoo dikwerf afwisselen. Zonder eene zoodanige wet, zou de Belgische krijgsmagt aan fluctuatien blootgesteld staan, die zijne gunstige ontwikkeling voorzeker gestremd, en belet zouden hebben de hoogte en het aanzien te bereiken, waarop het thans reeds geklommen is.

Intusschen is het waarheid, dat de verschillende ministers ook verschillend schijnen gedacht te hebben omtrent de stipte uitvoering van eenige wetsbepalingen, betrekking hebbende op personele zaken, onder anderen, omtrent de bepalingen der activiteit en non-activiteit der officieren, met opzigt tot hunne jaren.

Gij weet, vriend *MARIAS!* dat in België, even als in Frankrijk, bij de wet bepaald is, dat de generaal-majors op 62, de luit'-generaals op 65, in den regel, op non-activiteit of pensioen gesteld, of voor 't minst kunnen gesteld worden. Toen de wet op de organisatie van het leger in de Belgische kamer aangeboden werd, had de regering verwacht, dat de oppositie de algemeene bepaling der jaren, tot welke de officieren bekwaam gerekend werden actief te kunnen dienen, zoude bestreden hebben. Werkelijk hadden eenige zeer weinigbeduidende stemmen daarop flauwe aanmerkingen gemaakt, doch deze werden door den algemeenen bijval van bijna al de partijen overstemd.

De hier bedoelde bepalingen zijn echter, tijdens de partij der geestelijkheid op het kussen zat, schaars en niet dan schoorvoetend uitgevoerd. De generaal *CHAZAL*, van andere beginselen uitgaande, de stemming van het leger, in dat opzigt, welligt beter kennende, en, zoo het schijnt, ook steunende op zijne populariteit, heeft de bedoelde bepalingen willen opvolgen, en, binnen de grenzen zijner wettelijke bevoegdheid blijvende, een aantal opper-officieren op pensioen gesteld, die de 62 en 65 jaren reeds lang overschreden hadden. Toont hij daardoor veerkracht en zelfstandigheid te bezitten, aan den anderen kant zou men welligt bevoegd zijn te vragen, of het wel staatkundig was, op deze wijze zijn bestuur te beginnen. Immers, de tegenwoordige oppositie moet nu wel partij trekken voor de personen, wie die eerste maatregel van het nieuw bestuur trof. De dagbladen welke het tegenwoordig ministerie toegedaan zijn, en ook het regeringsblad hebben daarop geantwoord, met zeer judicious aan te toonen, dat de natie, de vertegenwoordiging, de regering, ja alle partijen, in der tijd de doelmatigheid van dien maatregel erkend hadden, en dat de afgetreden ministers zich veeleer aan pligtverzuim hadden schuldig gemaakt, door de wet op het leger niet volledig te handhaven, juist om mannen aan het hoofd der troepen te behouden, die, wegens hunne jaren, afnemende geest- en lichaamskrachten, meer met andere zorg, dan met die voor hunne troepen bemoeid waren. Indien ik mij echter niet bedrieg, dan laat dezelfde wet, zoowel in België als in Frankrijk, de bevoegdheid aan het bestuur, om in het belang der dienst exceptiën op die ouderdoms-bepaling te maken; iets dat mij voorkomt billijk te wezen, omdat men enkele generaals zal aantreffen, die op hun 65ste en 62ste jaar al de activiteit der krachtvolste jaren behouden hebben.

Ik heb deze bijzonderheid opzettelijk opgeteekend, om u te doen zien, dat zelfs de wet, al is die ook met algemeene stemmen door de volksvertegenwoordiging aangenomen en algemeen door alle partijen toegejuicht, nog geenszins eenen minister tegen aanmerkingen waarborgt. Hetzelfde geval en dezelfde toepassingen hebben ook meermalen in Frankrijk plaats gehad, ook niet zonder verwijtingen der oppositie, terwijl de organieke wet op het leger aldaar, behalve de goedkeuring der kamers, ook een zeer gunstig advies van al de speciale committé's van het leger erlangd had. Hoe het ook zij, zulke aanmerkingen zijn echter nietsbeteekenend, omdat de minister door de wet gedekt is.

Uit dit debut van den nieuwen Belgischen minister, zal men wel met eenige zekerheid kunnen opmaken, wat hij met het

leger voor heeft, en wat er nog van worden kan, indien zijne partij tot een langdurig bestuur geroepen wordt. Met des te meer aandacht — ik herhaal het — dienen wij dan ook gade te slaan, wat er in België voorvalt, omdat ik het, met u, van het grootste gewigt beschouw, dat de leden onzer Staten-Generaal niet onkundig blijven, hoe de militaire kwestie aldaar beschouwd en behandeld wordt.

Overigens, waarde MARIAS! acht ik het niet raadzaam, om voor alsnog in meer bijzonderheden en vergelijkingen van het Belgische leger te treden. Ook zal ik uwen wensch nog niet vervullen, met dat gedeelte der wet op de Belgische armee-organisatie, die het allereerst door den nieuwen oorlogsminister is toegepast, opzettelijk te beschouwen. Meermalen toch heb ik in mijne vorige brieven er over gesproken, hetgeen te minder uwe aandacht is kunnen ontsnappen, dewijl zulks onzen vriend Mock aanleiding heeft gegeven, in een verhoog, door hem aan de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van den 24sten Augustus, ter plaatsing gezonden, niet onduidelijk te kennen te geven, dat hij daarin eene toenadering tot zijne ideeën meende te bespeuren.

Zowel bij dat vermoeden, als bij het geheele verhoog van eenen schrijver, die, in zekeren zin, het signaal gegeven heeft tot den pennestrijd tegen en voor de begrooting van oorlog, welke, zooals Zijn Edele zegt, door de aanneming van het budget, in rook is vervlogen, meenen wij een oogenblik te moeten stilstaan.

Door het vriendschappelijk bericht van den schrijver, was ik oplettend gemaakt op dat verhoog in de *N. R. Courant* van den 24sten Augustus, die, niet onder mijn bereik zijnde, mij echter van elders ter lezing is afgestaan.

Op het eerste gezigt dezer nieuwe bijdrage, neuriede ik onwillekeurig het bekende air:

« Le premier pas

« Se fait, sans qu'on y pense; etc. »

En waarlijk, bij de Heer M. gold het spreekwoord: « *Il n'y a que le premier pas qui coûte,* » want eenmaal begonnen, is de neiging tot schrijven over dat onderwerp, ook blijven bestaan. Vriend M. heeft gaarne het laatste woord, en ik zou onregt doen, met dien lust als een gebrek te beschouwen, omdat ik mij van die neiging niet geheel kan vrijpleiten. Zooveel is althans zeker, dat ik die neiging volgende, Zijn Edele zeer gemakkelijk aan het schrijven, of zooals men zegt, aan het lijntje zoude kunnen houden.

In een vroeger antwoord aan Zijn Edele, had ik, in zekeren zin, beloofd, op Zijn Edeles brochuren en op den brief aan den *M. S.* terug te komen, zoodra de beslissing

der Tweede Kamer over het besproken onderwerp bekend zou wezen. Dat antwoord was trouwens bijna geheel gereed, toen ik in handen kreeg de vlugschriften: « *Beschouwingen over de Begrooting van Oorlog, getoetst aan de verdediging der Vaderlands en den staat der Geldmiddelen.* (Te Amsterdam, bij A. ZWEEAARDT EN ZOON, 1847), en *De beoordeelaars der Begrooting van Oorlog beoordeeld.* (Te Amsterdam, bij C. G. VAN DER POST, 1847). » Daardoor wordt mijn arbeid overbodig, voor 't minst als ik er niet op gesteld ware, om te doen uitkomen, in welke punten ik met den heer M. instemde, of om te doen zien, dat men zeer goed antikritiseren en toch humaan en wellevend blijven kan. Mijn geschrijf zou, in elk geval, ten opzichte van de eerste Amsterdamsche brochure, *post festuum* gekomen zijn, omdat daarin de meeste punten, waarin ik met mijnen ouden kameraad verschil, misschien wel wat al te uitvoerig, maar vrij *ad rem* behandeld waren. Mijne lezers hadden toch reeds zooveel over de begrooting moeten slikken, dat ik wél meende te doen, in de zaak te berusten.

Maar daar treedt vriend M. nogmaals op, om mijn vermoeden te bevestigen, dat Zijn Edele de betrekkelijk groote meerderheid, waarmede het budget van oorlog is doorgestaan, moeilijk heeft kunnen verteeren. « Weenige der hoofdstukken, » — zegt Zijn Edele in den aanhef van zijn artikel — « van de staatsbegrooting, mogten op zulk eene meerderheid roemen; » doch een weinig verder komt het ware motief een weinig duidelijker aan het licht, waar de schrijver zegt: « De zaak is in eene halve zitting aan de orde gesteld, behandeld en afgedaan, zonder dat meer dan eenige weenige leden het woord gevoerd, of zich iets anders dan eenige aanmerkingen van ondergeschikt aanbelang, veroorloofd hebben. Die zinsnede is regtstreeks aan het adres der Edelmogenden gerigt, met een groot gedeelte van het gansche artikel, hoewel vriend M. vermeend heeft, eene plooi aan zijne beweegredenen tot schrijven te moeten geven, alsof ik, of de *Spectator*, daartoe aanleiding hadden gegeven. Immers deschrijver zegt, na het boven aangehaalde schot, de *but en blanc*:

« Welligt zoude ik voor het oogenblik de zaak verder onaanteroerd hebben gelaten, en met stilzwijgen hebben voorbijgegaan de zinspelingen, bijna in elk nummer van den *Militairen Spectator* te vinden, tegen mij en anderen, alsof het resultaat, zoo al niet de bedoeling van ons schrijven, niets anders konde zijn, dan de laatste overblijfselen van het leger te vernietigen; tot het ondermijnen en sloopen der weerbare magt mede te werken. Zelfs het aanhoudend bezigen der spotnamen van Tweede Kamerverschrikkers, lijders

aan bezuinigingskoorts, budget-influenza, enz., zouden mij onverschillig hebben gelaten. Evengenoemde epitheta kunnen, wanneer men er niet te naauw op ziet, des noods voor aardigheden doorgaan.»

Daarop staat onmiskenbaar mijn adres te lezen, en als ik nu veel pretentie maakte om aardig te wezen, of aanleg gevoelde aardig te worden, dan zou deze zinsnede voor 't minst er de stof toe leveren; maar hoe haar in te kleeden, zonder mijnen ouden kameraad te noodzaken, zijne oogen te vermoëjen, en welligt bijziende te maken. Die zinsnede is toch slechts een *hors d'oeuvre*; want, waarlijk, op mij berust geen greintje schuld, dat de Tweede Kamer, zonder gewag te maken, of aanleiding daartoe gevonden te hebben in de polemiek, welke over de begrooting gevoerd is, die begrooting, met zulk eene betrekkelijke groote meerderheid, aangenomen heeft!

In zekeren zin heb ik, met het onderwerp, dat ik in het begin van dezen brief behandeld heb, op eene indirecte wijze, de strekking beantwoord, die ik vermeende gevonden te hebben in de brochuren van den Heer M. en in de vertoogen van den *Nieuwen Spectator*. Als Zijn Edele, een weinig scherp of naauw, het daar behandelde in overweging wil nemen, dan zal Zijn Edele er welligt die gevolgtrekking uit opmaken. Mijne overtuiging toch kan ik niet verloochenen, dat de wijze hoe de Heer M. die zaak behandeld heeft, welligt aanleiding had kunnen geven tot een begin van algeheele slooping der weerbare magt, indien de meerderheid in de Tweede Kamer zich met zijne ideeën vereenigd had. Gaarne wil ik, op zijne ridderlijke denkwijze, en zijn mij te goed bekend karakter afgaande, gelooven, dat dit geenszins zijne meening was; maar zulks kan bij mij het bewustzijn niet wegnemen, dat die strekking er toch onwillekeurig in lag. Als vriend M. slechts bedacht had, tot welk publiek hij sprak; hoe dat publiek, van oudsher, over de militaire aangelegenheden van het land gedacht heeft, en welke neiging er bij onze Tweede Kamer sedert 1839, over dat gewigtig onderwerp bestaat, dan zal hij, dunkt mij, wel moeten toestemmen, dat, als zijne ideeën werkelijk veld gewonnen hadden, Zijn Edele, evenmin als ieder ander, in staat zoude geweest zijn, om die Edelmogende Heeren in hunne geestdrift, tot vermindering van het budget te stuiten; en eer de derde begrooting, na deze, ware aangeboden, zou men welligt geen vier millioenen voor de landsdefensie hebben kunnen bedingen. Ik noem hier met voorzicht slechts de som, omdat het eene gewoonte schijnt te worden, om, zonder berekening der behoeften, er op aan te

dringen, om deze of gene begrooting met eene bepaalde som te verminderen.

In een land, zooals het jeugdige België, waar alle partijen hebben begrepen, dat de consideratie voor het nieuwe koningschap, de eerbied en het ontzag voor deszelfs onafhankelijkheid en onzijdigheid, en de belangstelling der groote mogendheden, — waarvan sommige niet dan weifelend en aarzelend die nieuwe orde van zaken erkend hebben — grootendeels afhing van de consideratie waarmede zij haar weervermogen zouden uitrusten; in zulk een land — zeg ik — zou men zonder gevaar zulke brochuren kunnen in het licht geven, omdat ieder zich zou beijveren, te onderzoeken in hoeverre de schrijvers juist gezien hebben, en wat men op rekening van te eenzijdige en oppervlakkige oordeelvelling stellen moest. Hier te lande is dit geheel anders, dewijl de overgrote meerderheid der bevolking, in de erfzonde verkeerende, dat het krijgswezen van den Staat, in tijd van vrede, zoo te zeggen kan gemist worden, met gretigheid alles opneemt, wat vermindering en inkrimping van strijdkrachten beoogt. Te moeilijker wordt het dan ook voor de weinigen, die meer bekend zijn met den wezentlijken toestand, den aard en de bedoeling van het krijgswezen, en die zich geroepen gevoelen om de pen op te vatten en hunne gevoelens voor het publiek te ontwikkelen, om deze meerderheid tot andere denkbeelden, of voor 't minst tot onpartijdig onderzoek te brengen.

De Tweede Kamer is reeds te zeer geneigd tot de opinie dier meerderheid, zoodat hare gunstige of ongunstige stemming, meer aan eenen toevalligen zamenloop van omstandigheden, aan den indruk eener krachtige redevoering van een invloedrijk lid, die zich bevoegd rekent een ander advies in het midden te brengen, of van het vertrouwen dat de minister *op dat oogenblik* inboezemt, dan aan een deskundig onderzoek moet toegeschreven worden.

Bedenklijker worden dergelijke geschriften, wanneer zij uit de pen eens mans vloeijen, die zelf officier is geweest, die bij een wetenschappelijk wapen gediend heeft, en die zich met zoodanige, en nog met andere prædicaten aan het publiek aanbeveelt, en daarmede, al is het ook stilzwijgend, reeds op den titel van zijn werk, een' zekeren, vertrouwen-inroependen stempel gedrukt heeft. Ons publiek is niet gewoon te vragen: «hoe lang is de schrijver uit dien werkring? Is die schrijver, gedurende zijne actieve dienst, in de gelegenheid geweest, zich volledig met de behoeften en belangen eener armee-organisatie te kunnen bekend maken? In hoeverre heeft hij dit, na zijne uit dienstdrenging ge-

volgd of kunnen volgen? Wat moet op rekening van zijn eigen oordeel, of op *les on dit* van anderen gesteld worden? Hoeveel is er op de natuurlijke levendigheid van zijnen geest, d. i. aan te vlugge oppervlakkige zienswijze, af te dingen? — Het publiek zegt: «die man is officier geweest bij een wetenschappelijk wapen; hij is een man van kunde en talent, van geboorte, fortuin, van aanzien; als hij dat alles is, — *ergo* dan weet die man het, moet het weten, kan niet dwalen, — wij contribuabelen zijn en worden bedrogen; derhalve gedaan wat die man zegt, en daarmede afgedaan!»

Aannemende dat men zich voor de eerstemaal beperkt tot het volledig volgen van 't geen die schrijver, naar zijn beste weten en overtuiging heeft aanbevolen, en dat daardoor een tweetal of drietal millioenen schats op de begrooting van oorlog bezuinigd is, zonder dat men in overweging genomen heeft, welke gevolgen eene dergelijke economie kan naar zich slepen, dan behoeft er slecht in een volgend tijdvak van begrooting, een ander *economist* van hetzelfde gehalte op te staan, die het lust, om *con amore* te betoogen, dat de strijdmagt, zooals zij dan zamengesteld zal wezen, toch voor eenen buitenlandschen vijand te zwak of te weinig beteekenend zal zijn, om er nog zooveel millioenen aan te verspillen; en van lieverlede komt men alzoo op de gedachte, om niet bij die eerste bezuiniging stil te staan.

Wanneer de Heer M. in de gelegenheid ware geweest, onbekend, den eersten indruk van zijne *brochure* bij het niet zaakkundig publiek gade te slaan, dan zou Zijn Edele — die onpartijdigheid voorwaar ken ik hem toe — openhartig gezegd hebben: «de correspondent van *MARIAS* had niet geheel ongelijk, dat hij de strekking van mijn verhoog afkeurde.»

Bij ons te lande moet men dat onderwerp lang en opletend bestuderen, van zeer nabij bezien, in alle gevallen eenen anderen toon aanslaan, en voorzigtig wezen op het artikel van den *eeuwigdurenden vrede*, dat onder het rubriek der météreologische voorspellingen behoort, die, ofschoon zij dikwerf falen, echter, bij de onbevangen menigte, altijd geloof vinden, als de voorspeller slechts *doctor* in de eene of andere wetenschap, de een of andere *ANTONIO MAGIO* is. Immers, de Hannoversche doctor, die zoo gelukkig het weder voor 1846 en 1847 geraden heeft, zal in het jaar 1848 volkomen op zijn woord geloof vinden. En toch heeft de brave man een systema op wetenschappelijke en weêrkundige waarnemingen gegrond, even geloofwaardig en judicious, als de redenering en de waarnemingen der politicussen, die een systema van den *eeuwigdurenden vrede* hebben zamenge-

steld. De eerste stellen de veranderingen in den atmosfeer, door niet te voorspellen oorzaken, buiten rekening; de anderen houden buiten redenering, wat een staatkundig vrijzinnigen Paus, de Jezuïten in eenige Zwitsersche kantons, een anti-engelsch gezind Grieksch ministerie, eene regerende jonge koningin, die haar koningschap en haren jeugdigen echtgenoot moede is, de dood van een of ander vorst of groot staatsman, maar bovenal, wat een bewegingsgezind, twistziek, beleedigend en stookend Engelsch minister van buitenlandsche zaken, kwaads kunnen brouwen! Komt nu de voorspelling niet uit, dan zijn, voor het eerste geval, de landman en de reislustige slechts gefopt, 't geen niet wegneemt, dat zij zich in het volgend jaar weder even gemakkelijk laten bedotten; maar in het tweede geval kan het kwaad grooter, erger, van duurzame gevolgen zijn; de voorspeller bekent zich bedrogen; de lijdenden, na veel verloren te hebben wat hun dierbaar was, beklagen zich dat zij te ligtvaardig geloofd hebben; hetgeen echter niet zal beletten, dat men in het vervolg van tijd toch weder behagen zal scheppen in hem, die verklaart: «dat het nu toch wel vrede moet blijven.»

Van *dáár* dat de brochure van den Heer *STORM VAN 'S GRAVEZANDE*, die van een ander standpunt uitgegaan is, eene voor ons te lande veel minder doolzieke strekking had, terwijl de Minister, bij de verdediging zijner begrooting, aan het lid der vergadering, waaraan die brochure gerigt was, en die er dan ook een vrij volledig gebruik van gemaakt had, slechts heeft behoeven te betoogen, hoe de schrijver zich in sommige zijner opvattingen, door gebrek aan juiste bescheiden, heeft bedrogen. De Heer M. zal het te goed weten, dat daarop vele leden der Tweede Kamer, die, andersgezind, zitting hadden genomen, vóór de begrooting hebben gestemd, verklarende, dat zij, na het betoog des Ministers, wel niet anders konden stemmen, overtuigd als zij waren, zelfs door het geschrift dat het meeste vertrouwen waardig geschat was, dat de som der begrooting niet verminderd kon worden.

Ik overzag nu vele dezer redeneringen van een zoodanig standpunt, en geloof nog in gemoede, mij niet bedrogen te hebben; ik achtte het overbodig in bijzonderheden te treden omtrent de punten, waarin ik overigens met de schrijvers tegen de begrooting, verschilde. De oude kameraad M., heeft zoodanige zienswijze niet gracicus opgenomen, en schijnt verlangd te hebben, dat ik eenen anderen weg ware ingeslagen, opdat meer uitgekomen ware, wat ik afkeurde, of waarin ik zijne gevoelens aankleefde. Reeds had ik gezegd, dat ik dit niet raadzaam achtte, vóór de discussie

over de begroting. Ik kon zulks te minder doen, omdat ik, wegens de hierboven aangehaalde gronden, de strekking van zijn verhoog bedenklijker vond, en de bijval van den *Militairen Spectator*, al ware het slechts op enkele punten, die strekking voorwaar niet zoude verbeterd hebben.

Keurde ik de meermalen aangeduide algemeene strekking van het geschrift des Heeren M., ten opzichte onzer bekende volksneiging, af, er bestonden daarenboven nog meer redenen, waarom ik den invloed zijner redenering niet goed vond. De Heer M. heeft zelf ingezien, dat zijne voorstellen tot bezuiniging, vooral ten aanzien der kavallerie, wederom gevoelig den officiersstand zou treffen. Daarom haastte hij zich er bij te voegen, dat men eene dergelijke bezuiniging langzaam moest zoeken te bereiken, zonder de officieren, welke overkompleet zouden worden, weg te zenden, ja zelfs van tijd tot tijd bevorderingen te doen plaats hebben. De officieren, die te goed uit de ondervinding geleerd hebben, dat er geene bevorderingen mogelijk zijn, als er in alle rangen een overkompleet bestaat, begrepen even spoedig, dat men zich weinig om hun lot zou bekommeren, wanneer men eenmaal dat idee van vermindering toegedaan werd. De vrij algemeene stilstand in de bevorderingen op den tegenwoordigen voet, drukt reeds ontmoedigend op den officiersstand; en wat zou er van den geest der officieren worden, indien men nog meer op het personeel wilde bezuinigen? De Heer M. is ook luitenant geweest, doch heeft nimmer gevoeld, wat het zeggen wil, 22 à 23 jaren luitenant te blijven, vooral bij de troependienst, waar het 22jarig luitenantschap gelijkgesteld wordt met het luitenantschap van eenige maanden! Zijn Edele heeft als luitenant der genie, zijne actieve dienstbetrekking geëindigd, en een groot deel daarvan heeft Zijn Edele, als adjudant bij eenen generaal, zoo ik mij niet bedrieg, in de aangename residentie doorgebracht. Zijn Edele heeft alzoo niet kunnen gevoelen, wat het zeggen wil, als de hoop op bevordering geheel wordt afgesneden, en hoe verteerdend dit werkt op het zedelijk, d. i. het krachtigste element van den soldatenstand: een element dat in onafscheidbaar verband staat met 't geen men van de strijdmagt van den Staat verwachten kan, wanneer zij tot ernstige handelingen geroepen, wanneer de bloedprijs gevorderd, en in naam van Koning en Vaderland geïnt wordt!

Dergelijke ontmoedigingen worden gevoeliger, wanneer men in de naburige staten eene andere zienswijze ziet volgen, en eindelijk bespeurt dat men, bij andere legers vergeleken, verre achterlijk blijft in zedelijken en materiëlen welstand; want al de zoogenaamde doekjes voor het bloeden, welke ook

door vriend M. zijn aangeboden, zijn somwijlen geschikter om de moedeloosheid te verergeren, dan te verbeteren.

Het hoofddoel, dat door den Heer M. wel degelijk erkend wordt, is eene vermindering in de begroting van oorlog te erlangen; Zijn Edele geeft daartoe verschillende middelen op, zoowel ten opzichte van het oorlogsbestuur zelf, als ten opzichte der defensie-middelen, het materieel en het personeel. Zijn Edele zegt te ijveren voor een vaderlandsch belang, d. i. vermindering der lasten. Hoe men nu Zijn Edelens meening ook beschouwt of uitlegt, de slotsom is, dat het weinige 't welk van een eenmaal krachtig en gezond leger overgebleven is, nogmaals zou te lijden hebben, hoe weinig of het ook meer lijden kan, om geheel te verdwijnen; en toch wil Zijn Edele niet erkennen, dat de strekking van zijne redenering de stoffelijke en zedelijke slooping der overblijfselen van het leger werkelijk beoogt. Het laatste verhoog in de *N. R. Courant*, draagt er op nieuw blijken van. Het is mijne schuld niet, dat de aard van zijne redenering zoo was, en dat het den beoordeelaar moeilijk viel, bij dat alles te vooronderstellen, dat de schrijver het wel niet zoo erg meende.

De Heer M. zegt ook in zijn laatst verhoog: « Er is echter een punt van meer aanbelang, waarop ik niet kan nalaten opmerkzaam te maken, en dit is: dat onder al die scherts, gaande weg, zelfs in de denkwijze van den Heer Redacteur van den *Militairen Spectator*, een der hoofdorganen van het leger, eene verandering, een overgang tot onze denkbeelden schijnt te hebben plaats gehad.»

Deze zinsnede regtvaardigt geheel en al mijne handelwijze, om niet te treden in een gedetailleerd verslag van Zijn Edelens brochure, vóór dat de zaak van het budget beslist was. Hoe ligt toch had de schrijver, uit eene vermoedelijke overeenstemming over punten van ondergeschikt belang, de gevolgtrekking voor het publiek kunnen maken, dat: « een der hoofdorganen van het leger » dadelijk en onvoorwaardelijk tot Zijn Edele togetreden was. Op 't geen de Heer M. hier bedoelt, namelijk wat ik u in mijnen XVI brief schreef, over de noodzakelijkheid eener wet op de organisatie van het leger en op den officiersstand, ben ik echter niet « gaande weg, » gekomen, aangezien ik dat idee jaren lang, vóór dat vriend M. aan militaire polemiek dacht, van tijd tot tijd op den voorgrond gesteld heb, en er voortdurend op teruggekomen ben, wanneer er slechts sprake was van bevordering of van pensionnering. Toen nog geen mensch dacht, om zich de zaak van het leger voor het publiek aan te trekken, ijverde ik reeds in dien zin, en me-

nig vertoog in de jarenrei van des *Spectators* bestaan, getuigt zulks. En hoe kon ik anders denken en schrijven, daar toch het verlangen, om de regten van den officiersstand door eene onveranderlijke wet verzekerd te zien, met den wensch naar eene verbeterde regspleging, langer algemeen door al de officieren, welligt zonder onderscheid, gekoesterd is, dan het bestaan des *Militairen Spectators*! Al mijne krijgskameraden der Delftsche Militaire School, en verreweg de meeste officieren van hoogere rangen, welke ik de eer had later, en vooral kort na de dagen van 1830, te leeren kennen, dachten er zoo over. Later werd dat verlangen dringender, naarmate de toekomst van den officiersstand hoe langer hoe duisterder werd, en men in de gelegenheid was op te merken, dat eene dergelijke regeling in België en in Frankrijk goede vruchten droeg. Op de *ancienniteit* dezer ideeën en gevoelens, vermeen ik mij wel eenigzins te mogen verhoovardigen, om niet zoo dadelijk toe te geven, dat ik daarin door schrijvers van lateren datum aan het sleptouw genomen ben.

Maar de oude kameraad heeft zich in die gewaande toenadering verheugd, en welligt had ik Zijn Edele dat genoegen ongestoord gelaten, als Zijn Edele niet vergeten had er de hoofdbewegredenen bij op te merken, waarom ik, in dien brief, zóó bepaald van eene dusdanige wenschenswaardige wet heb gesproken. Duidelijk genoeg straalde er mijn verlangen in door, om voor te komen dat mannen, hoe goed gezind, van welk edel karakter en van welke erkende verdiensten ook, niet door te vlugge of oppervlakkige zienswijze of verkeerd onderrigt, in het vervolg konden worden uitgelokt, om hunne gemoedelijke dwalingen aan het publiek mede te deelen, en zoodoende schadelijken invloed uitoefenen op een onderwerp van zooveel gewigt, als het defensiewezen van den Staat is; maar nog meer, om in eens en voor goed, den weg af te snijden aan al die vertoogen, welke eene fatale ontmoediging voeren in de gelederen van het leger, welke de neiging tot wederkeerige afgunst tusschen de verschillende wapenkorpsen, telkens op nieuw voedsel geven, het zoo noodig onderling vertrouwen ondermijnen, of met vordacht of onwetend (wat wel op hetzelfde nederkomt) een schaduw tint werpen op de consideratie, welke de Staat noodzakelijk moet behouden, om niet uitgestreken te worden bij die Mogendheden, wier vriendschap men in waarde moet houden!

De heer M. had — dunkt mij — ook moeten opmerken, dat de vrees mij bekropen heeft, dat de Tweede Kamer in het vervolg verder zou gaan in hare zienswijze, omtrent de uitlegging van de bepalingen der Grondwet nopens de defensie, en waarin ik te meer beweegreden vond, om van

eene dergelijke wet bepaald te gewagen. Immers, wie waarborgt het leger, ja, wie behoedt den Staat, dat de Tweede Kamer te eeniger tijd niet zamengesteld worde uit leden, allen in de anti-militaire gevoelens deelende van eenige als zoodanig bekende leden, waaronder er één is, die, hoewel hooggeschat wegens zijn zelfstandig, onafhankelijk karakter, brave beginselen en talenten, echter zoo doordrongen is van den ouden Hollandschen anti-militairen zuurdesem, dat hij zich nimmer op het militair staatkundig standpunt van onzen tijd heeft kunnen verheffen! Heeft men in de laatste discussiën dier Kamer, geen redenaars zien optreden, die, uit overgrootte anti-militaire gezindheid, een blaam hebben willen werpen op het gedrag der militairen, welke door hunne kordate houding hebben belet, dat Groningen uitgeplunderd is geworden, en dat het gepeupel van andere steden dat voorbeeld volgde? De Heer M. was in de gelegenheid (zijn laatste vertoog draagt er de blijken van) om op te merken, van hoeveel invloed geweest is, deze voor tijdgenooten van het jaar 1830 en zijne gevolgen, ongehoorde en zonderlinge meening op de stemming van vele anderen, die de schrikbarende gevolgen van militaire laauwheid beter inzagen! Welnu, het toeval, of de steeds grooter wordende invloed van sommige dagbladen, kunnen te eeniger tijd het vaderland eene dusdanig zamengestelde Kamer toedeelen, en ook daarom meende ik, dat eene wet op de organisatie van het defensie-wezen, meer en meer noodzakelijk wordt, *voir même* een committé van defensie, hoewel zoodanig ligchaam, wegens de verantwoordelijkheid der hoofden van het bestuur, niet dan adviserend kan wezen. Dit wil nu niet zeggen, dat ik met den ouden kameraad M. niet zou verschillen in den aard en de strekking van eene dergelijke wettelijke militaire organisatie.

Immers, de Heer M. wilde, en verlangt nog eene vermindering van de som, thans voor oorlog uitgetrokken, dat is eene vermindering op de f 9,800,000, dewijl de pensioenen eigenlijk nimmer op de begrooting moesten figureeren; daar Zijn Edele nog in zijn laatste vertoog zegt: «Mijne bedoeling was alleen opmerkzaam te maken op een staat van zaken, die bestendiging en vastheid behoeft, doch waartoe niet bij voortdurenden vrede een bedrag beschikbaar zal kunnen gesteld worden, als dat hetwelk er thans voor uitgetrokken wordt.»

Zou dat de weg wezen om de fysieke zwakheid des lands te verhelpen door morele kracht! Zou dusdanige vermindering ons niet regtstreeks voeren tot het nulpunt? Voorwaar eene schoone gelegenheid, om het de *Arnhemsche Courant* van 19 September 1841 na te zeggen:

«Indien wij niets zijn in de politieke schaal der wereld,
16. D. N°. 3.

het is niet de schuld onzer materiële zwakheid, het is de schuld onzer morele nulliteit,» en ik voeg er bij, waartoe wij gebragt worden, door den weder allengskens herleefden aloude «*Krämergeist*» der achttiende eeuw.

Uit eene andere zinsnede van het laatst verloop van den Heer M., zal men de gevolgtrekking kunnen maken, dat Zijn Edele de aanneming der begrooting slechts beschouwt als een wapenstilstand, die door eenen nieuwen, welligt nog veel heviger veldtogt zal gevolgd worden. Zijn Edele zegt namelijk:

« Ten betoooge van het voorgaande, laat ik hier nog eenige woorden omtrent die openlijke discussie, op den 5^{den} Augustus (II.) volgen, waaruit men zich zal kunnen overtuigen, dat de som der begrooting niet bij meerderheid van stemmen is goedgekeurd geworden (?), doch dat de kern der zaak zelve is gebleven zooals zij was, en deze zich dus bij eene volgende gelegenheid op nieuw in dien staat van onzekerheid zal kunnen voordoen, als zij thans gelaten is.»

De aanneming der begrooting heb ik juist uit een ander gezigtspunt beschouwd, daar ik had meenen op te merken, dat de meerderheid begrepen had, dat de som niet wel verminderd konde worden, maar dat men alleen omtrent de besteding der toegestane gelden verschilde!

De budget-kwestie is dus slechts voor weinigen tijd sluimerend. De vroeger zoo bekribbelde begrooting, die nu reeds eenen bijna geheelen stilstand in de bevorderingen, en in vele andere voor de defensie wenschenswaardige zaken heeft te weeg gebragt, zal dan weder blootstaan aan eenen geduchten strijd, waaronder de defensie-belangen eindelijk moeten bezwijken!

Zou ik de eenige wezen welke dit vooruitzicht met een pijnlijk gevoel aandoet? Voorwaar, toepasselijk zal op ons worden 't geen JOACHIM AMBERT eens deed uitroepen:

« Toute la question militaire s'est reduite à ce mot BUDGET. Le budget a été le seul régulateur. Retraites, blessures, récompenses nationales, tout a été mesuré au poids du budget. Les veuves et les enfants des soldats morts pour la patrie ont pleuré de misère, et le pouvoir, comme un avare bourgeois, a montré les colonnes de son budget! »

Nu reeds min of meer, maar dan, voorwaar, zal onze morele nulliteit te lezen staan niet slechts op de grenspalen van het rijk, maar ook tastbaar wezen in de houding zelfs der kleinste mogendheden jegens ons. De zoogenaamde economisten zullen dan de zege wegdragen; het budget zal eenige miljoenen minder zijn; maar de Staat ook genoodzaakt wezen met Christelijken ootmoed, de andere wang toe te draaijen, als hij op de eerste geslagen is, en uit te wisschen de fiere leuze onzer Vaderlandsche vorsten: «*Je maintiendrai.*»

Ik wil uw geduld niet langer pijnigen, u niet meer verontwaardigen, waarde vriend MARIAS! door op het reeds zoo duister tafereel der aangenomen begrooting, nog meer schaduw tinten te leggen. Ik zal in het vervolg uwe aandacht trachten te trekken op alles wat in onze nabuurschap voorvalt; welligt zal deze afleiding, beter dan elke andere redenering, doen zien, op welken weg wij, ten aanzien van anderen, wandelen. Voorloopig laat ik op dezen brief een tableau volgen van de indeeling der Belgische armee voor het jaar 1847. Gij zult gezien hebben, vriend MARIAS, dat dat leger zich voor groote manoeuvres en militaire feesten voorbereidt, welke op de zoogenaamde Septemberfeesten zullen plaats hebben, zijnde er, zoo het schijnt, aanzienlijke vreemdelingen uitgenoodigd om dit militaire schouwspel bij te wonen. Men rekende, zoowel voor het manoeuvrerend als verdedigend gedeelte, ruim 20000 man bijeen te hebben. Ik hoop dat zij door eenige onzer officieren mogen bijgewoond worden, in staat om een juist oordeel te vellen over die troepen.

Zoals gewoonlijk zijn ook dit jaar de chefs der korpsen weder opgevorderd, op te geven, welke bezuinigingen er te maken zijn in de uitrusting der troepen. Het schijnt dat de Minister, uit vroegere voordragten, aanleiding gevonden heeft, om de *slobkousen* voor de infanterie af te schaffen. Reeds voor ruim twee jaren zijn de *slaapmutsen* uit de gelederen verbannen, hoewel er officieren zijn, die beweren, dat niet alle slaapmutsen verdwenen, en dat het nog wel eenigen tijd zal duren, voor dat al de slobkousen versleten zullen zijn. Zoo wordt allengskens de uitrusting van den soldaat tot de eenvoudigste gedaante en hoeveelheid teruggebragt. Intusschen zijn er ook dit jaar in de Tweede Kamer weder eenige aanmerkingen gemaakt op de voortdurende verandering der kleeding, waaruit men moet opmaken, dat het minder algemeen bekend is, dat er sedert twee à drie jaren geene verandering in de kleeding heeft plaats gehad, en dat zelfs bijna het geheel bedrag der veranderingen op kosten van den soldaat geschiedt. Dikwerf worden er op dat punt aanmerkingen gemaakt, die op onjuiste gronden en bescheiden rusten. Dit heeft o. a. wel eens plaats gehad met de kleeding der rijdende artillerie, die als hoogst kostbaar en als nadeelig voor de schatkist is uitgekreten, terwijl de ondervinding geleerd heeft, dat die kleeding, ten slotte, eene economie voor den man, en alzoo ook betekeljk voor den staat is; iets dat door eene vergelijking van de reparatie-staten, met die der vroegere kleeding, op het eerste gezigt in het oog valt. Men wil zelfs, dat deze en

gene aanmerkingen en courant-artikels te weeg hebben gebragt, dat de troepen te voet (uitgezonderd het Limburgsch contingent) nog altijd met een zeer ondoelmatig model van pantalons uitgerust zijn.

ORGANISATIE VAN HET BELGISCHE LEGER.

LEOPOLD, Koning der Belgen, enz.,

Gezien de wet van 19 Mei 1843, betrekkelijk de organisatie van het leger;

Herzien de besluiten betrekkelijk de organisatie der verschillende wapens van het leger;

Willende vaststellen de zamenstelling der kaders op den voet van vrede en op den oorlogsvoet;

Op het voorstel van Onzen Minister van Oorlog, hebben Wij besloten en besluiten:

Art. 1. Het leger zal bestaan uit de hier volgende wapens en korpsen:

EERSTE TITEL.

VOET VAN VREDE.

GENERALEN STAF EN PROVINCIALE STAF.

	Manschappen.	Paarden.
Luitenant-generaals	9	36
in activiteit.	9	36
in reserve.	2	8
Generaal-majors	18	54
in activiteit.	18	54
in reserve.	4	8
Provinciale kommandanten, generaal-majors of kolonels.	5	10
	38	116

KORPS VAN DEN STAF.

	Manschappen.	Paarden.
Kolonels.	3	6
Luitenant-kolonels.	3	6
Majors.	3	10
Kapiteins	9	9
eerste klasse.	9	9
tweede "	9	9
Luitenants.	9	9
Onder-luitenants.	9	9

PLAATSELIJKE STAF.

	Manschappen.	Paarden.
Kommandanten van de 1 ^e klasse, rang hebbende van kolonel of luitenant-kolonel.	9	9
Kommandanten van de 2 ^e klasse, rang hebbende van luitenant-kolonel of majoor.	13	"
Kommandanten van de 3 ^e klasse, rang hebbende van luitenant-kolonel of majoor.	6	"
Plaats-adjudanten van de 1 ^e klasse, rang hebbende van majoor of kapitein.	12	2
Plaats-adjudanten van de 2 ^e klasse, rang van kapitein of luitenant.	12	2
Plaats-adjudanten van de 3 ^e klasse, rang van luitenant of onder-luitenant.	10	"

MILITAIRE ADMINISTRATIE.

	Manschappen.	Paarden.
Hoofdintendant, rang hebbende van generaal-majoor.	1	2
Intendant van de 1 ^e klasse, rang van kolonel.	1	1
van de 2 ^e klasse, rang van luitenant-kolonel.	4	4
Onder-Intendanten van de 1 ^e klasse, rang van majoor.	8	8
Onder-Intendanten 2 ^e klasse, rang van kapitein.	4	"
Kapitein-kwartiermeesters, } van de 1 ^e kl. 13 / rang hebbende van kap ⁿ . } " " 2 ^e " 14	29	"
Adjunct-onder-intendanten, rang van luitenant.	4	"
Officiers-betaalmeesters, rang van luitenant of onder-luitenant.	43	"
Administrateurs van kleeding, rang van kapitein of luitenant.	29	"

GENEESKUNDIGE DIENST.

	Manschappen.	Paarden.
Inspecteur-generaal, rang hebbende van generaal-majoor.	1	2
Opper-geneesheer, rang van kolonel.	4	"
Hoofd-geneesheeren, rang van l ^e -kolonel. } Garnizoens-doctors, rang van majoor.	7	"
Regiments-doctors, " " kapitein 1 ^e kl.	28	11
Bataillons-doctors, " " " 2 ^e kl.	29	11
rang van luitenant.	38	3
Adjunct-doctors, rang, van onder-luitenant.	20	"
Hoofd-apothekar, rang van majoor.	1	"
Apothekars van de 1 ^e kl., rang van kapitein.	4	"
" 2 ^e klasse, rang van luitenant.	8	"
Apothekars van de 3 ^e klasse, rang van onder-luitenant.	18	"
Inspecteur-paardenarts, rang van majoor.	1	1
Paardenartsen van de 1 ^e klasse, rang van kapitein.	11	11
Paardenartsen van de 2 ^e klasse, rang van luitenant.	9	9
Paardenartsen van de 3 ^e klasse, rang van onder-luitenant.	7	7

INFANTERIE.

Het wapen der infanterie is zamengesteld uit:

1 Regiment keurtroepen, van 3 bataillons, waarvan 4 actief en 1 reserve.

12 Regimenten van linie, van 4 bataillons, waarvan 3 actief en 1 reserve.

1 Regiment jager-karabiniers van 4 bataillons, waarvan 3 actief en 1 reserve.

2 Regimenten jagers van 4 bataillons, waarvan 3 actief en 1 reserve.

De actieve bataillons zijn ieder zamengesteld uit zes kompagnien, waarvan 1 grenadiers, 1 voltigeurs en 4 fuseliers bij de 12 linie-regimenten; 2 kompagnien karabiniers en 4 jagers bij de jager-regimenten. De actieve bataillons van het regiment keurtroepen bestaan uit 2 bataillons grenadiers, 2 voltigeurs, ieder insgelijks van 6 kompagnien. De actieve bataillons van het regiment jager-karabiniers, hebben ieder 6 kompagnien, waarvan 2 keur-karabiniers.

De reserve-bataillons bestaan uit eene depôt-kompagnie en eene school-kompagnie; deze laatste heeft een keur-kader (voltigeurs of linker-karabiniers.)

Tot de de infanterie behoort verder :

- 1 Sedentaire kompagnie van onder-officieren (grenadiers.)
- 2 Sedentaire kompagnien fuseliers.
- 4 Kompagnien troepen-kinderen, met keurkader (voltigeurs.)
- 1 Divisie van discipline met keurkader (grenadiers.)

OFFICERSKADER VAN HET LEGER.

	Manschappen.	Paarden.
Kolonels.	16	32
Luitenant-kolonels.	16	32
Majoor.	66	115
Kapiteins' adjudant-majoor.	16	16
Kapiteins 1 ^e klasse.	169	"
2 ^e "	163	"
Luit'-adjudant-majoor, vaandeldragers, officieren van wapening.	78	"
Luitenants.	336	"
Onder-luitenants.	336	"
	1260	195

RESERVE-AFDEELING.

Kapiteins van de 1 ^e klasse.	32	"
Luitenants.	32	"

KADER VAN DEN STAF VAN EEN REGIMENT INFANTERIE.

Officieren.

	Manschappen.	Paarden.
Kolonel.	1	2
Luitenant-kolonel.	1	2
Kapitein adjudant-majoor.	1	1
Luitenant-vaandeldrager (a).	1	"
Luitenants of onder-luitenants officiers-be-taalmeesters (b).	2	"
Regiments-doctor (c).	1	"
	7	5

Van den troep.

Sergeant-majoor, schrijver bij den kolonel.	1	"	"
Tambour-majoor of sergeant-kornet (d). . .	1	16	"
Muzijkanten.	14	"	"
	23	3	

KADER VAN DEN STAF VAN EEN ACTIEF BATAILLON.

Officieren.

	Manschappen.	Paarden.
Majoor.	1	2
Luitenant adjudant-majoor.	1	3
Bataillons-doctor (c).	1	"
	3	2

Van den troep.

Adjudant-onderofficier.	1	"	"
Sergeant-geweermaker.	1	"	"
Korporaal-tamboer of korporaal-kornet. . .	1	6	"
Werklieden 1 ^e kl., geweeermaker, kleer-en-schoenmaker, met rang van korporaal (e).	3	"	"
	9	2	

(a) Deze betrekking bestaat niet in de regimenten jagers te voet.
 (b) Voor memorie.
 (c) Voor memorie; de regiments-doctor doet dienst bij een der bataillons dat met den staf van het regiment vereenigd is.
 (d) Wanneer de staf en het reserve-bataillon zich in hetzelfde garnizoen niet bevinden, zal de tambour-majoor de dienst bij een der bataillons doen; het keur-regiment heeft een tambour-majoor en een sergeant-kornet; de jager-regimenten hebben geen tambour-majoor.
 (e) Als het bataillon met het reserve-bataillon vereenigd is, dan werken deze werklieden 1e klasse bij de meester-werklieden.

KADER VAN DEN STAF VAN EEN RESERVE-BATAILLON.

Officieren.

	Manschappen.	Paarden.
Majoor.	1	1
Kapitein-kwartiermeester (a).	1	"
Kapitein-administrateur van kleeding (b). . .	1	"
Bataillons doctor (c).	1	1
Kapiteins van het reserve-kader.	2	"
Luitenants " " "	2	"
	8	1

Van den troep.

Adjudant-onderofficier.	1	"	"
Sergeant schrijver bij den kommandant van het reserve-bataillon.	1	"	"
Sergeant schrijver bij den kapitein-kwar-tiermeester.	1	9	"
Sergeant magazijnbewaarder, schrijver bij den administrateur van kleeding.	1	"	"
Korporaal-tambour en korporaal-kornet (d) .	2	"	"
Meester-werklieden { Serg.-maj. geweeermak.	1	"	"
Sergeant kleermaker.	1	"	"
Sergeant schoenmaker.	1	"	"
	17	1	

KADER VAN DEN STAF EENER DIVISIE VAN DISCIPLINE.

	Manschappen.	Paarden.
Majoor.	1	1
Luitenant of onder-luitenant, officier-be-taalmeester (e).	1	1
	2	1

KADER EENER KOMPAGNIE.

Officieren.	Actieve.	Depôt.	School-.	Van de troepen-kinderen.	Sedentaire Van Onder-offic'.	De fuseliers.	Van discipline en van pionniers.
Kapitein.	1	1	1	1	1	1	1
Luitenants.	1	1	1	2	1	(f) 2-1	2
Onder-luitenants.	1	1	1	2	1	(g) 1-2	2
	3	3	3	5	3	4	5
Van den troep.							
Sergeant-majoor.	1	1	1	1	(l) 1	1	1
Sergeanten.	4	4	6	10	(m) 6	4	8
Sergeant of korp.-fourier.	1	2	1	(h) 2	(n) 1	4	1
Korporaals.	6	8	4	(i) 15	"	16	12
Werklieden 1 ^e kl., geweeermaker, kleer- en schoenmaker, met rang van korporaal.	"	"	"	3	"	"	"
Tambours of kornetten.	2	2	2	(k) 8	(o) 2	2	2
	14	17	14	39	10	24	24

(a en b) Voor memorie. — (c) Voor memorie. Als het reserve-bataillon vereenigd is bij den staf van het korps of bij een der actieve bataillons, dan is er geen doctor bij het reserve-bataillon. — (d) De jager-regimenten hebben geen korporaal-tamboer. — (e) Voor memorie. — (f en g) In eene der kompagnien 2 luitenants en 1 onder-luitenant, en in de andere 1 luitenant en 2 onder-luitenants. — (h) Waarvan een troepenkiud. — (i) 5 Wasschers en kantinehouders, waarvan 1 korporaal-tamboer en 1 korporaal-kornet; 10 troepen-kinderen. — (k) Waarvan 4 troepen-kinderen. — (l) Met rang van adjudant-onderofficier. — (m en n) Met rang van sergeant-majoor. — (o) Met rang van onderofficier.

KAVALLERIE.

Het wapen der kavallerie bestaat uit 2 regimenten jagers te paard, 2 regimenten lansiers, 1 regiment guides; ieder zamengesteld uit 6 eskadrons en 1 depôt; 2 regimenten kurassiers, zamengesteld uit 4 eskadrons en 1 depôt

KADER DER OFFICIEREN VAN HET WAPEN.

	Manschappen.	Paarden.
Kolonels.	7	21
Luitenant-kolonels.	7	21
Majors.	19	38
Kapitein adjudant-majors.	7	14
— instructeurs.	7	14
Luitenant adjudant-majors en vaandeldragers.	14	28
Ritmeester kommandanten.	38	76
Tweede ritmeesters.	38	76
Luitenants.	76	152
Onder-luitenants.	76	152
	289	592

KADER VAN DEN STAF VAN EEN REGIMENT KAVALLERIE.

Officiëren.	VAN VIER ESKADRON.		VAN ZES ESKADRON.	
	Manschappen.	Paarden.	Manschappen.	Paarden.
Kolonel.	1	3	1	3
Luitenant-kolonel.	1	3	1	3
Majors.	2	4	3	6
Kapitein adjudant-majors.	1	2	1	2
Luitenant adjudt.-majors.	1	2	1	2
Luitenant vaandeldrager.	1	2	1	2
Luitenant of onderluit., offic.-betaalmeester (a).	1	2	1	2
Regiments-doct. (a)	1	1	1	1
Bataillons-doct. (a)	1	1	2	2
Paardenarts 1° kl. (a)	1	1	1	1
— 2° kl. (a)	1	1	1	1
— 3° kl. (a)	1	1	1	1
<i>Van den troep.</i>				
Adjutant-onderofficiëren.	3	3	3	3
Opperwachtmeester schrijver bij den kolonel.	1	6	1	6
Trompetter-majoor brigad ^t	1	1	1	1
	18	25	21	29

KADER VAN EEN ESKADRON.

Officiëren.	Manschappen.	Paarden.
Ritmeester kommandant.	1	2
Tweede ritmeester.	1	2
Luitenants.	2	4
Onder-luitenants.	2	4
<i>Van den troep.</i>		
Opperwachtmeester.	1	1
Wachtmeesters.	6	6
Wachtmeester-fourier.	1	1
Brigadiers.	12	12
Trompetters.	3	3
Hoefsmeden.	2	2
	31	33

(a) Voor Memorie.

KADER VAN EEN DEPÔT.

Officiëren.	Manschappen.	Paarden.
Majoor (a).	1	3
Ritmeester instructeur.	1	2
Kapitein-kwartiermeester (b).	1	3
Administrateur van kleeding (b).	1	3
<i>Van den troep.</i>		
Adjutant-onderofficier (c).	1	1
Opperwachtmeester.	1	1
Wachtmeester fourier.	1	1
Wachtmeesters { schrijver bij den kommandant van het depôt.	1	1
{ schrijver bij den kapitein-kwartiermeester.	1	1
Magazijnmeester, schrijver bij den adm. van kleeding	1	1
Wachtm ^r . opper-wapensmid.	1	1
Werklieden { wapensmid.	1	1
1° kl. { kleermaker.	1	1
{ laarzenmaker.	1	1
{ zadelmaker.	1	1
Hoefsmeden.	2	2
	17	6

ARTILLERIE.

Het wapen der artillerie bestaat uit:
 De staf.
 4 Regimenten; het 1ste van 10 batterijen, waarvan 4 rijdende en 6 belegeringsbatterijen; de 3 andere, ieder van 3 bespannen en 6 belegeringsbatterijen.
 1 Kompagnie pontonniers.
 1 " artillerie-werklieden.
 1 " wapensmeden.
 1 " vuurwerkers.
 1 Trein-divisie.

KADER DER OFFICIEREN VAN HET WAPEN EN TROEP VAN DEN STAF.

Officiëren.	Manschappen.		Paarden.	
	Manschappen.	Paarden.	Manschappen.	Paarden.
Kolonels.	4	12	8	24
Luit ^t .-kolonels.	4	12	9	27
Majors.	5	15	17	34
Kapit ^e . kommandanten.	4	12	61	88
Tweede kapiteins.	3	10	22	41
Luitenants.	12	24	73	106
Onder-luitenants.	5	5	63	91
Plaatselijke artillerie-kommand ^o	33	81	63	91
Magazijnmeesters { 1° Klasse, hoofdofficiëren.	1	2	5	5
{ 2° — kap., luit. en onder-luit ^e	21	39	4	4
{ 1° Klasse, rang van kapitein.	1	2	7	7
{ 2° — " " luitenant.	9	9	8	8
{ 3° — " " onder-luitent ^e	3	3	9	9
	290	411		

(a) Deze hoofdofficier heeft het toezigt over het depôt en kommandeert tevens een der divisien van het regiment. — (b) Voor memorie. — (c) Deze onderofficier behoort tot de divisie gekommandeerd door den majoor die het toezigt over het depôt heeft, en deze dienst met die der divisie waarneemt.

Het wapen der genie bestaat uit: een staf, 1 regiment van 2 bataillons, ieder à 3 kompagnien en een depôt-kader.

KADER VAN OFFICIEREN VAN HET WAPEN EN TROEPEN VAN DEN STAF.

		Manschappen.	Paarden.	Manschappen.	Paarden.
<i>Officieren.</i>					
Kolons.	Staf.	3	6	4	8
	Regiment.	1	2		
Luitenant-kolons.	Staf.	5	10	6	12
	Regiment.	1	2		
Majors.	Staf.	5	10	7	14
	Regiment.	2	4		
Eerste kapiteins.	Staf.	18	18	29	19
	Regiment.	11	1		
Tweede kapiteins.	Staf.	5	5	15	5
	Regiment.	10			
Luitenants.	Staf.	12	12	23	12
	Regiment.	11			
Onder-luitenants.	Staf.	12	12	22	12
	Regiment.	10			
				106	82

Van den troep.

Geniebewaarders.	1 ^o klasse.	10	»
	2 ^o »	20	»
	3 ^o »	20	»
		50	»

KADER VAN DEN STAF VAN HET REGIMENT.

		Manschappen.	Paarden.
<i>Officieren.</i>			
Kolonel.		1	2
Luitenant-kolonel.		1	2
Majoor.		2	4
Kapitein adjudant-majoor.		1	1
Luitenant adjudant-majors.		2	»
Kapitein-kwartiermeester (e).		1	»
Luitenant of onderluitenant, officier-betaalmeester (e).		1	»
Administrateur van kleeding (e).		1	»
Regiments-doctor (e).		1	»
Bataillons-doctor (e).		1	»
		12	9

Van den troep.

Adjudant-onderofficieren.		2	»
Sergeant-majoor, schrijver bij den kolonel.		1	»
Tambour-majoor.		1	»
Korporaal-tambour.		1	»
Meester werklieden	sergeant-majoor wapensmid.	1	»
	kleermaker.	1	»
	schoenmaker.	1	»
		8	»

KADER VAN EENE KOMPAGNIE.

		Manschappen.	Paarden.
<i>Officieren.</i>			
Eerste kapitein.		1	»
Tweede »		1	»
Luitenant.		1	»
Onder-luitenant.		1	»
		4	»

		Manschappen.	Paarden.
<i>Van den troep.</i>			
Artillerie-conducteurs 1 ^o klasse.		11	»
2 ^o »		11	»
3 ^o »		12	»
Opperwachmeesters vuurwerkers.		3	»
		37	»

KADER VAN DEN STAF VAN EEN REGIMENT ARTILLERIE.

		Manschappen.	Paarden.
<i>Officieren.</i>			
Kolonel.		1	3
Luitenant-kolonel.		1	3
Majors.		3	6
Kapitein adjudant-majors.		1	2
Kapitein instructeur.		1	2
Luitenant adjudant-majoor.		1	2
Kapitein-kwartiermeester (a).		1	»
Luitenant of onder-luit., offic.-betaalm. (a)		1	»
Administrateur van kleeding (a).		1	»
Regiments-doctor (a).		1	1
Bataillons-doctor (a).		1	1
Paardenarts 1 ^o klasse. (a).		1	1
2 ^o of 3 ^o klasse (a).		1	1
<i>Van den troep.</i>			
Adjudant-onderofficieren.		2	2
Opperwachmeester vuurwerker.		1	»
schrijver bij den kolonel.		1	»
Trompetter-majoor.		1	1
brigadier.		1	1
Opperwachtm. wapensmid.		1	»
Werklieden	Wachtmeester kleermaker.	1	»
1 ^o klasse.	laarzenmaker.	1	»
	zadelmaker.	1	»
Zadelmakers-werklieden, met rang van soldaat (b).		1	»

KADER VAN EENE BATTERIJ.

KOMPAGNIE

		Te paard.		Bespannen.		Belegerings.		Depôt.		Van pontonniers		Van Art.-werklieden.		Van wapensmeden.		Vuurwerkers.		Van den troep.	
		m.	p.	m.	p.	m.	p.	m.	p.	m.	p.	m.	p.	m.	p.	m.	p.	m.	p.
<i>Officieren.</i>																			
Ritmeester komdt.		1	2	1	2	1	1	»	»	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Tweede Ritmeester.		1	2	1	2	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	1	2
Luitenants.		2	4	3	6	1	1	»	»	2	2	1	»	1	»	1	»	3	3
Onderluitnants.		2	4	3	6	1	1	»	»	2	2	2	»	2	»	1	»	3	3
<i>Van den troep.</i>		6	12	5	10	3	3	»	»	6	6	4	1	4	1	4	»	4	5
Opperwachmeester.		1	1	1	1	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	1	»	1	»
vuurwerker.		»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
constructeur.		»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Batterij-adjudant.		1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Wachtmeesters.		3	3	8	8	10	6	»	»	10	6	6	»	6	»	6	»	8	»
Wachtm.-fourier.		1	1	»	»	1	1	»	»	1	»	6	»	1	»	1	»	1	»
Brigadiers.		3	3	6	6	6	»	»	»	10	6	1	»	6	»	6	»	6	»
vuurwerkers.		4	4	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»
Trompetters.		3	3	»	»	2	»	»	»	2	»	2	»	2	»	2	»	2	»
Zadelmaker.		1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Wagemaker.		1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
Smid.		1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
Timmerman.		1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
Hoefsmeden.		2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
Meester werklieden.		»	»	»	»	»	»	»	»	20	»	»	»	»	»	»	»	»	»
		32	26	24	10	21	»	4	»	43	»	16	»	16	»	22	»	19	6

(a) Voor memorie. — (b) Er zijn er twee bij het 1ste regiment. — (c) De evene batterijen hebben 2 luitenants en 1 onder-luitenant; de onevene batterijen 1 luitenant en 2 onder-luitenants. — (d) 1 Schrijver bij den depôt-kommandant, 1 bij den

kwartiermeester; 1 magazijnbewaarder, schrijver bij den administrateur van kleeding. Het eerste regiment heeft bovendien 1 wachtmeester die gebruikt wordt als instructeur bij de kompagnie troepenkinderen. — (e) Voor memorie.

Van den troep.

	Manschappen.	Paarden.
Sergeant-majoor.	1	"
Sergeanten.	5	"
Sergeant of korporaal-fourier.	1	"
Korporaals.	6	"
Tambours.	2	"
	15	"

DEPÔT-KADER.

Sergeanten.	(Schrijver bij den kommandant van het depôt. 1	} 4
	— bij den kapitein-kwartiermeester. . 1	
	— bij den administrateur van kleeding. 1	
	Instructeur bij de compagnie troepenkinderen. 1	

TITEL II.

OORLOGSVOET.

De generalen staf, alsmede het personeel der verschillende algemeene en speciale diensten, zullen vermeerderd worden naar gelang van de sterkte van het leger of van het gedeelte dat op den oorlogsvoet gebragt wordt.

Het getal bataillons, eskadrons, batterijen en kompaniën van de genie en van den trein, op vredesvoet bepaald, zal insgelijks, naar gelang der omstandigheden, kunnen vermeerderd worden.

Het regiment keurtroepen zal op 6 actieve bataillons gebragt worden, waarvan 3 grenadiers en 3 voltigeurs en een depôt; het zal aldus eene keurbrigade uitmaken. De bataillons zullen zijn van 6 kompaniën; het depôt 2 kompaniën: 1 grenadiers, 1 voltigeurs.

Bij de linie-regimenten en de tweede en derde regimenten jagers te voet, zal ieder reserve-bataillon 4 kompaniën fuseliers en 1 depôt-kompagnie hebben.

De reserve van het regiment jagers-karabiniers zal in afzonderlijke kompaniën worden georganiseerd, naar de behoefte van de dienst, bepaaldelijk voor de verdediging der Scheldeforten, enz.

Bij iedere divisie van het leger te velde, die van de reserve uitgezonderd, zal een divisie-park worden gevoegd; bovendien zal er een groot artilleriepark zijn, waartoe zullen bestemd worden parkbatterijen, belegerings-batterijen en treinkompagniën.

Aan iedere divisie van het actieve leger zal eene ambulance-divisie worden verbonden.

Eene andere ambulance-divisie zal belast zijn met de dienst van het hoofdkwartier en van de kavallerie- en artillerie-reserven.

De zamenstelling der kaders op vredesvoet, zal volgenderwijs gewijzigd worden, voor de korpsen op oorlogsvoet gebragt:

INFANTERIE. De staf van ieder regiment zal vermeerderd worden met 1 bataillons-doctor (a), 1 sergeant-velduigmeester, 1 korporaal-tambour of kornet (b). De staf van ieder actief bataillon zal hebben: 1 luitenant of onderluitenant betaalmester; het kader van ieder der actieve kompaniën zal vermeerderd worden met 1 onderluitenant, 2 sergeants, 2 korporaals, 1 tambour of kornet.

KAVALLERIE. De staf van ieder regiment zal vermeerderd worden met 1 luit.-adjutant-majoor voor de regimenten die meer dan 3 eskadrons hebben; 1 wachtmeester velduigmeester; voorts met 4

(a) De regiments-doctor zal behooren tot den staf van het regiment en de bataillons-doctor bij een der actieve bataillons.

(b) De tambour-majoor of de sergeant-kornet zal behooren tot den staf van het regiment, en zal in een der bataillons vervangen worden door den korporaal-tambour of kornet.

eerste werklieden brigadiers: wapensmid, kleermaker, laarzenmaker, zadelmaker. Het kader van ieder eskadron zal vermeerderd worden met 2 wachtmeesters, 3 brigadiers, waarvan 1 fourier; 1 hoefsmid. Het kader van ieder depôt zal vermeerderd worden met 1 ritmeester kommandant, 1 luitenant, 2 onderluitnants, 10 wachtmeesters, 1 wachtmeester fourier; 12 brigadiers, 3 trompetters, 1 hoefsmid.

ARTILLERIE. De staf van het wapen zal vermeerderd worden met 3 tweede kapiteins; de staf van ieder regiment zal vermeerderd worden met 1 luitenant adjudant-majoor, om toegevoegd te zijn aan de divisie-kommandanten; 1 luitenant of onderluitenant, officier-betaalmester. De staf van het regiment, waaraan de trein is toegevoegd, zal vermeerderd worden met 1 majoor, 1 bataillons-doctor, 1 paardenarts 2de klasse, 1 adjudant-onderofficier. Het kader van iedere batterij en kompagnie zal vermeerderd worden met:

Officieren. Rijdende batterijen: 1 bataillons-doctor of adjunct, 1 paardenarts 2de of 3de klasse. Bespanne batterijen: 1 luitenant of onderluitenant (c); 1 bataillons-doctor of adjunct; 1 paardenarts 3de klasse. Belegerings-batterijen: 1 luitenant of onderluitenant (c). Trein-kompagniën: 1 paardenarts 3de klasse. Het kader van ieder depôt zal zamengesteld zijn uit 1 kapitein-kommandant, 2 luitnants, 2 onderluitnants.

Bij den troep. Rijdende batterijen: 2 wachtmeesters, 1 brigadier-fourier, 4 brigadiers-vuurwerkers. Bespannen batterijen: 1 batterij-adjutant, 2 wachtmeesters, 1 brigadier-fourier, 2 brigadiers, 4 brigadiers-vuurwerkers, 1 hoefsmid. Belegerings-batterij: 2 wachtmeesters, 2 brigadiers, 4 brigadiers-vuurwerkers. Kompagnie artillerie-trein: 2 brigadiers, 1 zadelmaker, 2 hoefsmeden. Het kader van ieder depôt zal zamengesteld zijn uit: 1 opperwachtmeester, 8 wachtmeesters, 1 wachtmeester-fourier, 10 brigadiers, 8 vuurwerkers, 3 trompetters.

GENIE. Het kader van den staf van het regiment zal vermeerderd worden met: 1 luitenant of onderluitenant adjudant-majoor, 1 bataillons-doctor of adjunct, 1 sergeant-velduigmeester, 1 korporaal-tambour. Het kader van iedere kompagnie zal vermeerderd worden met: 1 luitenant of onderluitenant (d), 1 sergeant, 2 korporaals, 1 tambour. Het depôt-kader zal georganiseerd worden in depôt-kompagnie en bestaan uit: 1 kapitein, 2 luitnants, 1 onderluitenant, 1 sergeant-majoor, 6 sergeants, 1 sergeant-fourier, 8 korporaals, 4 tambours.

Art. 2. Het 1ste regiment jagers te voet krijgt de benaming van *regiment jagers karabiniers* en zal het N°. 1 blijven dragen. De 2de en 3de regimenten jagers te voet zullen hunne respectieve namen en nummers behouden.

Art. 3. De tegenwoordige kompaniën karabiniers van het 1ste regiment jagers te voet, nemen den naam aan van *kompagnien keur-karabiniers*; zij behouden hare tegenwoordige soldij en plaats in de slagorde. Deze kompaniën zullen de nummers voeren van 1 tot 6; de beide eerste maken deel uit van het 1ste bataillon; de 3de en 4de behooren tot het 2de bataillon, en de 5de en 6de tot het 3de bataillon. Deze benamingen brengen geen verandering in 't geen voorgeschreven is voor de nummering en aanduiding der divisien bij de manoeuvres.

Art. 4. De organieke tabellen van Art. 1, veranderen volstrekt niet de regelen vastgesteld bij het koninklijk besluit van 20 Maart 1847, N°. 6183, betreffende de rations campagnevires en fourages, waarop de officieren der verschillende wapenen regt hebben, die

(c) Bij de onevene batterijen 1 luitenant; bij de evene 1 onderluitenant.

(d) Bij de onevene kompagniën 1 luitenant, bij de evene 1 onderluitenant.

zich in de bijzondere betrekkingen bevinden, aangeduid bij gezegd besluit.

Art. 5. Het personeel van de hospitalen en andere diensttakken tot het oorlogsdepartement behoorende, zal later worden geregeld.

Art. 6. Onze Minister van Oorlog is met de uitvoering van het tegenwoordig besluit belast.

Gegeven te Laeken, den 9 Julij 1847.

Van wege den Koning, LEOPOLD.
De Minister van Oorlog, PRISSE.

HISTORISCHE BIJZONDERHEDEN,

OVERGENOMEN

UIT DE NAGELATEN PAPIEREN VAN DEN PRUISSISCHEN
GENERAAL EISENHART.

(Vervolg van N°. 1 en slot.)

Langzamerhand naderde het jaar 1811; de staatkundige horizon verdonkerde; de oorlog tusschen Frankrijk en Rusland bereidde zich voor. Het 3de ulanen-regiment en daarmede ook EISENHART, moest naar de streek van Neustadt en Angermunde marcheren, om zoo de oostzeekust te naderen.

« Den 22 October van het jaar 1811, » verhaalt EISENHART, « kwam mijne vrouw uit Greifenberg, bij mij, om mij te bezoeken; maar op denzelfden avond dat wij ons bij eenen heer v. KLEIST-BORNSTADT bevonden, ontving ik van den kommanderenden generaal, den graaf von TAUENTZIEN (1), uit Treptow, door middel van een ordonnance, eenen brief, welke mij oogenblikkelijk bij hem riep. Denzelfden nacht reisde ik dus met mijne vrouw naar Treptow, waar ik den volgenden middag aankwam, in volle verwachting wat er zou gebeuren. De generaal was zeer verheugd, mij zoo spoedig aangekomen te zien, en zeide mij, dat hij van den Koning bevel had, een zeer geschikt officier naar Mecklenburg te zenden, om bepaalde tijdingen omtrent het daar verzameld fransch legerkorps in te winnen, waarvan een gedeelte bij Rostock stond en een gedeelte altijd meer in het Strelitsche naar onze grenzen trok; dat dit voor Zijne Majesteit zeer verontrustend was, daar uit Parijs hieromtrent geen opheldering was gegeven geworden, enz. De generaal wilde dat ik in burgerkleeding naar Mecklenburg zou reizen, bekende, dat het eene moeilijke, hoogstgevaarlijke opdracht was. Maar ik verklaarde hem ombewimpeld, dat ik dit laatste niet zou doen, maar wel als officier al het mogelijke ondernemen, waarbij ik hem de verzekering gaf, dat ik even zulke naauwkeurige en nog meer zekere tijdingen zou verschaffen, als wanneer ik *incognito* reisde, hetwelk onmisbaar verraden en ik daardoor ten hoogste verdacht zou worden. Verder deed ik hem opmerken, dat ik zou

(1) Deze had den generaal v. Blücher afgelest, welke eenigen tijd te voren op non-activiteit gesteld was.

beproeven, mijne vrouw te bewegen met mij te gaan, daar deze vele bloedverwanten in het Mecklenburgsche had, tot welke onder anderen de Strelitzsche minister v. OERTZEN behoorde, en dan een familiebezoek kon voorwenden, enz. Buitendien trof het gelukkig, dat juist omtrent dien tijd onze familiegoederen verloot zouden worden. Nu kon ik van de hertogen van Mecklenburg de vergunning verzoeken, om loten in hunne landen uit te geven, hetwelk een waarschijnlijker reden te meer voor mijne reis in die hertogdommen gaf. De generaal was hiermede tevreden en verliet zich geheel en al op mij.

« Den volgenden dag ging ik in gezelschap mijner vrouw, die zich bereid verklaarde mij te begeleiden, op reis, en weldra bereikten we Strelitz, waar de hertog ons zeer voorkomend ontving en verlof gaf tot het uitgeven der loten. Na de tafel riep mij de erfprins ter zijde, mij zeggende, dat de hertog mij in zijn kabinet wenschte te spreken, en dat hij mij daarheen wilde geleiden. Natuurlijk was ik dadelijk daartoe bereid. De oude hertog, die zeer eerwaardig was, sprak mij vriendelijk aan, en verzocht mij, hem de eigenlijke oorzaak mijner reis openhartig te zeggen, mij belovende de grootste stilzwijgenheid; hij was overtuigd, dat ik mij weder met geheime instructiën hier bevond. Ik had hem eenmaal om den tuin geleid, hetwelk hij eerst later vernomen had, maar deze maal moest ik biechten. Al mijne verzekeringen hielpen mij niet uit de klem, en daar hij mij niet wilde laten gaan, geloofde ik niets te wagen, wanneer ik hem bekende, dat ik het bevel had, de Franschen, welke altijd onze grenzen naderden, gade te slaan, en zoo mogelijk hunne voornemens uit te vorschen. « Uwe « Doorluchtige Hoogheid zijt de schoonvader van mijnen « Koning, en zult mij eerder ondersteunen dan mij prijs- « geven, » zeide ik tot den hertog, die, zoowel als de erfprins vol angst en bezorgdheid was, en beiden werden nog angstiger, toen ik, op hunne vraag, « of de Koning voornemens was vijandige maatregelen in het werk te stellen? » niet bevredigend kon antwoorden, daar ik het zelf niet wist. — « God verhoede dit, » riep de erfprins uit, « want geschiedt dit, dan is de Pruisische staat geheel verloren. » Bij dit gesprek vernam ik verscheidene bijzonderheden aangaande de toenmalige sterkte en stelling van de fransche armee in het Mecklenburgsche, alsmede, dat bij Rostock werkelijk een aanzienlijk korps gelegerd was. Mijn besluit was dadelijk genomen, namelijk, als het mogelijk was, zelf over Ludwigslust naar Rostock te reizen en mij van alles in persoon te overtuigen.

« Den volgenden dag reisde ik naar eenen heer v. MOLTKE te Schorso, in het Schwerinsche, welke ik van mijne eerste zending kende, en die zich altijd als een waar aanhanger van het koninklijk huis had doen kennen. Zijn broeder was buitendien in Pruisische dienst als opperjagermeester, en ik kon met zekerheid op zijne bescheidenheid rekenen. Daar aangekomen, vernam ik reeds veel wat ik moest weten, doch bemerkte tevens, dat ik de grootste voorzigtigheid in acht nemen moest, vooral wat de brieven aanging, daar de minste boer op den grooten weg, door de Franschen naauwkeurig werd gevisiteerd. Dit was mij een groote streep door

de rekening, daar ik het bevel had, zoo spoedig mogelijk den generaal graaf von TAUDENTZEN eenige schriftelijke mededeelingen te doen toekomen. Maar de brave MOLTKE wist spoedig een zeker middel, daar hij zich-zelf aanbood, om mijne berigten, tot in de naaste pruisische stad (Demmin in Voor-Pommeren) te brengen, hetwelk dan ook nog in denzelfden nacht werd uitgevoerd.

« Den volgenden dag vertrok ik naar Ludwigslust, waar ik ongehinderd aankwam, hoewel ik onder weg menige door de Franschen bezette plaats passeren en menig onderzoek doorstaan moest, waar ik overigens op gevat was. In Ludwigslust werd ik, zoowel door den hertog, die mij reeds sedert meer dan dertig jaren zeer begunstigde, als door den kroonprins zeer welwillend ontvangen; ik moest twee dagen bij hen blijven. Hij gaf ook vergunning tot het uitgeven mijner loten, en had geen het minste vermoeden aangaande de eigenlijke reden mijner reis, die ik hem ook geenszins zou toevertrouwd hebben, daar ik zijne openhartigheid maar al te wel kende, die mij en de zaak die ik diende, hoogst nadeelig had kunnen worden. Daar vond ik eene menigte bekenden, die vroeger met mij bevriend waren, en van hen vernam ik allernaauwkeurigst hetgeen ik verlangde te weten. Maar ook zij raadden mij de grootste voorzigtigheid aan, en tevens om niet naar Rostock te gaan, wanneer ik niet het uiterste wilde wagen. Niettegenstaande dit, gelukte het mij volkomen bekend te worden met het aldaar gekampeerde leger, en ik twijfelde volstrekt niet meer aan de voornemens van NAPOLEON.

« Zoo spoedig als ik het, zonder in 't oog te loopen, doen kon, keerde ik naar Treptow terug, waar ik ook gelukkig aankwam en de grootste tevredenheid van den generaal TAUDENTZEN inoogste.»

Intusschen zag zich de Koning van Pruisen genoodzaakt een hulpkorps tegen Rusland te doen marcheren. Het eskadron waarbij zich EISENHART bevond, zou hiervan een deel uitmaken, hetgeen een bittere grief was voor hem, wiens gemoed zoozeer met haat tegen NAPOLEON vervuld was. Hierbij kwam dat zijn regter arm door eene zware koude geheel verlamd was, zoodat hij eindelijk te Friedland moest achterblijven, en alle mogelijke middelen tot herstel aanwenden. Eenige dagen daarna ontving hij zijne aanstelling tot majoor. Het was hem evenwel onmogelijk zijn eskadron in het veld te volgen en na te Königsberg en elders te vergeefs baat gezocht te hebben, bekwam hij van den Koning verlof, om te Teplitz de warme baden te gaan gebruiken.

Hij sprak voor zijn vertrek uit Königsberg den generaal BULOW, die hem, onder het zegel van geheimhouding, toevertrouwde, dat hij in Pruisen terugbleef om den gang der gebeurtenissen af te wachten, en ingeval het met de fransche armee, zooals hij vermoedde, slecht afliep, dadelijk eenen opstand tegen de Franschen in de naastbij gelegene provinciën te verwekken, hetgeen hem, volgens zijne overtuiging, ongetwijfeld gelukken zou. « Ik leg hier op de loer, » zeide hij tot EISENHART, met dezelfde woorden.

Te Teplitz vond EISENHART den Koning van Pruisen, die hem dagelijks sprak; de Keizerin van Oostenrijk, waar-

aan hij ook voorgesteld werd, den keurvorst van Hessen, den hertog van Weimar, die GÖTTE in zijn gevolg had, en meer andere hooggeplaatste personen; dagelijks was hij in gezelschap met de familie SAVIGNY, mevrouw BETTINA v. ARNIM, BEETHOVEN en BRENTANO, zoodat de tijd hem schielijk voorbijvloog. Langzamerhand evenwel verlieten dezen de badplaats, en eindelijk, nadat hij zeven weken de heete baden en de sterkste douchebaden gebruikt had, zonder evenwel eene uitwerking van belang te bespeuren, verzocht hij den Koning aan het ministerie van oorlog te worden geplaatst. De Koning verwees hem naar den generaal von HAAKE, wien hij daarmede had belast.

Te Berlijn gekomen, werd hem door dien generaal verzekerd, dat in het ministerie van oorlog geen geschikte plaats voor hem was, maar dat hij hem als brigadier bij de gendarmerie zoude voorstellen, welken voorslag hij aannam, onder voorwaarde van na zijne herstelling weder in de linie te kunnen invallen. Deze herstelling volgde dan ook weldra, nadat hij op raad van den Koning nogmaals het Teplitzer bad bezocht had. Hij bleef evenwel vooreerst in zijnen nieuwen werkkring, welke zeer belangrijk werd, na de nederlaag van het fransche leger. Omtrent het einde van December trokken de vlugtende overblijfselen van het groote leger door Königsberg, waar hij geplaatst was, en de omstreken, om zoo spoedig mogelijk Stettin te bereiken, waar DAVOUST zich ophield om de verstrooiden te verzamelen. Ieder wachtte toenmaals met verlangen op de beslissing van den Koning. De afval van den generaal v. YORK verheugde alle Pruisen, en hoewel de Koning luide zijne afkeuring te kennen gaf, waren er slechts weinigen, die zich niet overtuigd hielden dat weldra het blad zou keeren.

Wij willen hier EISENHART nog eene kleine episode laten verhalen, welke een denkbeeld geven zal van de dubbelzinnige betrekking welke er in die dagen heerschte tusschen de Franschen en hunne bondgenooten, de Pruisen.

Eenige dagen voor mijn vertrek uit Königsberg, was aldaar een fransch detachement in kwartier gekomen, aangevoerd door eenen overste DE CASTRO, en ongeveer 1000 man sterk, met 2 kanonnen, nadat zij in den omtrek van Soldin, bij den Teeroven, door 50 Kozakken verjaagd en bijna vernield waren. Zij hadden, in weêrwil van mijne vertogen, de geladen buskruidwagens in de stad op de markt geplaatst; daarenboven veroorloofden zich de schildwachten, bij de kruidwagens gesteld, hunne pijp te rooken, hoewel de overste op mijne aanduidingen, beloofd had, het ten strengste te verbieden. Dewijl nu het grootste onheil daaruit voor de stad had kunnen geboren worden, gaf ik bevel aan eenige gendarmen, den soldaten, eerst met goedheid, het rooken te verbieden, maar wanneer dit niet hielp, dan dadelijk bij mij te komen, om hen bij den overste aan te klagen. Het eerste gebeurde onmiddellijk, maar een fransch officier, welke daarbij kwam, veroorloofde zich dadelijkheden tegen den gendarme, die mij dit ten spoedigste kwam berigten. Ik bevond mij juist op dat oogenblik bij den toenmaligen houtvester WINTERFELDT, toen ook de regeringsraad, tegenwoordig de opperhoutvester von THADDEN, daarenheen kwam, om mij op te zoeken en het gedrag van den franschen

officier mede te deelen, met bijvoeging dat hij mij verzocht in het Casino te komen, om moord en doodslag te verhoeden, daar diezelfde officier alle menschen beleedigde, en op dit oogenblik in hevigen twist was met den krijgsraad OSWALD. Oogenblikkelijk ijde ik er met den heer VON THADDEN henen, waar ik den officier en OSWALD nog in twist vond, en de laatste mij zeide, dat de officier zich veroorloofd had, zich aan een gendarme te vergrijpen, en alle menschen grovelijk beleedigde. Op deze mededeeling wendde ik mij tot den officier en vroeg hem: «Hoe, mijn heer, gij hebt u vermeten een gendarme aan te randen? «Weet gij wel wat gij te wachten hebt?» In plaats van mij beleefd te antwoorden, springt hij als razend op mij aan, en zegt met eene dreigende beweging zijner hand: «Ja, heer, dat heb ik gedaan, en ik lach wat met u en «uwen gendarme.» Nu begon mij het bloed te koken, ik gaf hem dadelijk een slag, dat hij nederviel, en daar hij in het wederopstaan eene beweging maakte, alsof hij mij te lijf wilde, pakte ik hem bij de borst en wierp hem zoo hevig tegen de kamerdeur, dat zij opensprong en hij in den gang nederviel. Nog niet genoeg; toen ik naar den franschen overste wilde gaan, die op de tweede verdieping woonde, om voldoening voor dit alles te vragen, treedt mijn bediende, die mijne driejarige dochter op den arm had, mij te ontmoet, en klaagt mij, dat de fransche schildwacht hem niet in huis had willen laten, en toen hij gezegd had, dat hij het kind boven moest brengen, hem in den arm gestoken had. Woedend ging ik in de kamer van den overste, en zeide hem al wat er gebeurd was, en dat, als hij niet oogenblikkelijk de noodige orde stelde, ik voor niets kon instaan. Hierop hernam hij spottend: «Nu, en wat zou er «dan wel gebeuren?» — Nu wierp ik het venster open en zeide: «Mijnheer, één teeken van mij, en 4000 burgers zijn gereed, uwe duizend man dood te slaan.» Dit werkte eensklaps, en hij antwoordde: «Dat is klaar.» — Te gelijk liet hij den officier halen, zeide hem in mijne tegenwoordigheid niet alleen de grootste grofheden, in de sterkste uitdrukkingen, maar liet hem dadelijk naar de wacht brengen, en beloofde hem streng te zullen straffen. De schildwacht, die mijnen bediende in den arm gestoken had, werd dadelijk in boeien gelegd, en nadat hij geheel buiten zich-zelfen schijnend, had uitgeroepen: *Comment? le domestique du commandant! c'est terrible!* gaf hij zich alle mogelijke moeite om mij tot bedaren te brengen. Hij hield zóo lang aan tot ik bij hem plaats genomen had, en nu bemerkte ik spoedig, dat hij zeer goed duitsch sprak. Gedurende ons gesprek openbaarde het zich, dat hij in Coburg zeer bekend was, vooral onder de dames, en zoo werd het tamelijk laat eer wij scheidden. Hij vond het denzelfden nacht toch raadzaam, geheel in stilte af te marcheren, om zoo ongemerkt mogelijk Stettin te bereiken. Eene gelukkig door mij uitvoerde list, mag hiertoe wel iets hebben bijgedragen, want dadelijk nadat hij in Königsberg was binnengerukt, liet ik eenige rapporten, uit Soldin en Bahn gedateerd, door de stad rennende, aan mij overbrengen, welke het bericht hielden dat zich overal Kozakken vertoonden en een groot korps Russen in aantogt was. Deze gendarmen waren in Königsberg ge-

stationneerd en ik liet hen hunne paarden achter den stal uitbrengen, zoodat niemand ze kon bemerken. Een gendarme-officier had door verschillende handen de brieven doen schrijven, terwijl ik mij voortdurend op de markt onder de Franschen ophield. De van verschillende kanten aarennende gendarmen, die mij haastig opzochten, hadden, volgens hunne instructie, een zeer gewichtig en geheimzinnig gelaat aangenomen, en zoo kon het niet missen, of zij moesten wel de opmerkzaamheid der reeds eenmaal overvallen Franschen tot zich trekken. Ik bevond mij in het logement waar de fransche bevelhebber woonde, en had de voldoening dat hij tot mij kwam, en mij verzocht met hem naar boven te gaan. Hier vroeg hij mij naar de ontvangen berigten, en of ik welligt iets van den aantogt der Russen wist. Hij geloofde er wel niet aan, maar moest toch in alle geval zijne militaire voorzorgmaatregelen nemen. Hierop hernam ik lachend, dat mijne narigten louter onzin waren, daar zij luiden, dat er troepen Kozakken, zoowel van Soldin als van Bahn in aammarsch waren, en dat ik, zoowel als hij, er aan twijfelde, vooral daar zij slechts eene mijl van Königsberg zouden verwijderd zijn, hetgeen mij geheel en al onmogelijk toescheen. Maar nu meende de overste, dat het toch wel mogelijk was, en verzocht mij, door gendarmes het ware van de zaak te doen onderzoeken. Maar dit sloeg ik glad af, daar ik de gendarmen tot handhaving der orde, maar niet tot militaire doeleinden mogt aanwenden, en hier dus geheel onzijdig blijven moest. Van dit oogenblik af aan, was zijne ongerustheid in het ooglopend, en hij gaf verscheidene bevelen aan eenige officieren, die ik evenwel niet hooren kon.

«Het zou mij te ver leiden, wanneer ik alle gebeurtenissen wilde opteekenen, welke deels door blind alarm, deels door de werkelijkheid plaats vonden, en ik wil daarom alleen maar aanvoeren, dat ik getuige was van de belagchelijkste tooneelen, die evenwel den goeden geest der bevolking reeds toenmaals in het helderst daglicht plaatsten. Het zij mij veroorloofd er eene enkele mede te deelen, welke dit ophelderen zal. Eens, des avonds ten 10 uur, verbreidde zich namelijk het gerucht, dat een gedeelte van het garnizoen van Stettin was uitgerukt, en op Königsberg aanrukte, waarschijnlijk om alle voorwerpen te bemagtigen, die tot proviandering van de vesting konden dienen. Op het land brandden overal alarmvuren en een bode te paard bragt de tijding, dat de Franschen slechts een halve mijl van Königsberg verwijderd waren. Mij was het volkomen duidelijk, dat dit slechts een valsch gerucht kon zijn; maar de burgerij had de wapens opgevat, kwam voor mijne woning, en verlangde, dat ik hen tegen den vijand zou aanvoeren. De toenmalige kamerdirector WILKENS, de vice-president TROSCHER, de regeringsraad VON THADDEN en meer beambten van de kamer, kortom, al wat maar van de plaats kon, bevond zich bij dien hoop. Zelfs de joden waren bereden en twee van hen verzochten adjudantsdienst bij mij te doen. Ik verzekerde aan al die gewapenden, dat ik met vreugde bereid was hen aan te voeren, maar mij overtuigd hield, dat het een valsch alarm was, en dat zij bedaard naar huis gaan konden; om hen echter geheel gerust te stellen, deed

ik hen den voorslag, dat ik eerst eene halve mijl vooruit rijden en zien zou, hoe het er buiten de stad uitzag, waarover men wel is waar zeer verheugd was, maar toch aandrang, mij niet te ver vooruit te wagen, om niet gevangen genomen te worden.»

«Nadat ik met den president WISMANN een kort mondgesprek had gevoerd, en deze volmaakt mijne wijze van zien deelde, reed ik de poort uit, vergezeld van de bovengenoemde twee joden, en sloeg den straatweg naar Stettin in, ongeveer een half uur van Königsberg, waar men van eenen berg de geheele streek overzien kan, waarbij ik door het maanlicht werd begunstigd. Daar aangekomen zijnde, wilde ik een mijner nieuwe adjudanten beproeven, en beval hem, op de hoogte te rijden, en mij rapport te brengen. Dit was een donderslag voor hem, en zijn paard inhoudende, riep hij uit: «Alleen?» — Dit veroorzaakte mij zulk een' aanhoudenden lach, dat ik bijna niet weêr tot mij-zelfen kon komen, en nadat ik mij in persoon overtuigd had, dat ik zeer juist had geoordeeld, keerde ik naar de stad terug, waar ik allen nog in angst verzameld vond. Nu eerst stelde men zich gerust en begaf zich naar huis. Den volgenden morgen vroeg was er weder alarm, hetwelk echter weldra in vreugde veranderde, daar wel 500 Pommeren, onder aanvoering van hunnen predikant uit Bahn, die den Bijbel onder den arm en een gezangboek in de hand had, de stad binnen rukten; zij waren door het gerucht van den aanmarsch van een vijandelijk detachement tot ondersteuning der inwoners van Königsberg toegesneld. Alles bleef rustig, hoewel de geheele landstreek, door de ongerijmdste geruchten, in beweging was gebracht.»

De Russen naderden intusschen meer en meer, en rukten, onder den generaal ILOWEISKY XII binnen Königsberg, en later, nadat prins EUGENIUS en AUGEREAU Berlijn verlaten hadden, ook binnen deze stad. De Koning, zich tegen Frankrijk verklaard hebbende, droeg aan EISENHART het formeren van de 2de Neumarksche landwehr-brigade op, hetgeen hij tot groote tevredenheid van zijne chefs ten uitvoer bragt, en waarmede hij reeds den 12 Augustus (1813) naar Berlijn trok, om zich met het 4de armeekorps te vereenigen. De kommanderende generaal graaf VAN TAVENTZIEN gebruikte hem hier tot vele gewichtige bezigheden in het hoofdkwartier, droeg hem de aanvoering op van de kavallerie van zijn korps en het bestuur over zijn bureau van tijdingen en rapporten, hetgeen hem in zeer moeilijke en onaangename betrekkingen, ten opzichte van andere en oudere officieren plaatste, zoodat hij den generaal meer dan eens verzocht naar zijne brigade terug te keeren, maar deze wilde hiervan niets hooren.

Op deze hoogte gekomen, breekt het manuscript van EISENHART af, en wordt eerst na den terugkeer van NAPOLEON van Elba weder opgevat. De reden hiervan is, dat hij de krijgsbeurtenissen van 1813 en 1814, in zijne memoriën vervat, door den druk heeft openbaar gemaakt, in de: «Denkschriften und Briefe zur Charakteristik der Welt und Litteratur.» Wij willen het overig gedeelte nog kortelijk volgen en er de voornaamste bijzonderheden uit overnemen.

Nadat de Koning van Pruissen van het congres in 1815 te Berlijn was teruggekeerd, werden met den meesten spoed

de troepen naar den Rijn gedirigeerd. De brigade, tot nu toe door EISENHART gekommandeerd, werd hem ontnomen, en drie regimenten daarvan kwamen onder bevel van den overste graaf SCHULENBERG. Hij vernam van zijne volgende bestemming niets, men hield hem te Berlijn en — vergat hem eindelijk geheel en al. Niet zonder reden uit hij hierover de bitterste klagten, en geeft meer dan eens in zijne gedenkschriften te kennen, dat hem dit berokkend werd door de vijanden welke hij zich had op den hals gehaald, bij zijne weigering om tot het gewijzigd Tugendbund toe te treden, zooals wij reeds vroeger vermeld hebben.

Eindelijk kreeg hij bevel den generaal VON RIJSEL II af te lossen, die in het hertogdom Saksen de landwehr moest organiseren; ten gevolge van zijne volhardende inspanning gelukte het hem, niettegenstaande de menigvuldige zwaarigheden, waarmede hij te worstelen had, dit werk in 7 weken ten einde te brengen, nadat hij op verschillende tijdstippen 12 bataillons naar den Rijn had afgezonden. De geheele brigade bestond uit 24 bataillons infanterie en 12 reserve-eskadrons. De generaal VON BISMARCK betuigde hem zijne volkomen tevredenheid en de Koning benoemde hem tot overste-luitenant en kommandant van het 4de regiment uhlanen. Niettegenstaande dit, had hij het verdriet, dat hem een 40 of 50tal jongere officieren werden voorgetrokken, welke gelegenheid hadden gehad zich in de laatste campagne te onderscheiden, «auch weil sie vielleicht tugendhafter als ich waren,» voegt hij er met bitteren spot bij, op de bovengemelde reden ten opzichte van het Tugendbund zinspelende.

Daar het nu volgend gedeelte van deze gedenkschriften, weinig historische bijzonderheden van algemeen belang oplevert, willen wij alleen uit het laatste deel het een en ander overnemen.

In het jaar 1830 viel het vijftigjarig regeringsjubilé van den hertog VAN SAKSEN-ALTENBURG in, en EISENHART, die gedurende zijne veeljarige loopbaan, tallooze bewijzen van genegenheid en vriendschap van dien vorst ontvangen had, verkreeg van den Koning verlof, daarhenen te reizen en den hertog zijne gelukwenschen aan te bieden.

Juist omtrent dien tijd waren de onlusten in Saksen en Altenburg uitgebroken, in verband met den opstand in België.

In Altenburg aangekomen, vond hij alles in volslagen wanorde. De stad was in opstand, de burgerij gedeeltelijk gewapend. Het bekende rooverslied: «*Ein freies Leben führen wir,*» en andere vrijheidsliederen werden op de straten gezongen, en overal waren tafels buitengezet, waar de gewapenden aan zaten te drinken en te politiseren. EISENHART vergelijkt het tafereel dat hij daar ontmoette, bij de schildering van het Wallensteinsche leger, door SCHILLER. In de herberg, waar hij zijnen intrek nam en die met burgers opgevuld was, maakte zijne verschijning eenen grooten indruk, daar de aankomst van een Pruissisch officier met postpaarden, eene gewichtige gebeurtenis scheen te zijn. Hij had dadelijk zijn plan gevormd, en vertrouwde den kastelein in 't geheim toe, dat er in de nabijheid pruissische troepen waren, om met eenen slag aan den opstand een einde te maken; dat hij gekomen was om den toestand van zaken te onderzoeken, en dat, wanneer de Pruissen eenmaal ingerukt wa-

ren, het nog niet bepaald was, of zij er wel ooit weder zouden uittrekken. Zooals hij verwacht had, was deze tijding in een oogenblik verspreid. Aller bliken werden nu op hem gerigt, en de verbazing steeg nog hooger, toen EISENHART den kastelein een brief voor den hertog overreikte, welke hem onmiddellijk in persoon moest worden ter hand gesteld. Hierop keerde hij zich tot het gezelschap, groette en zeide glimlagchend: « Het gaat hier vrolijk toe; nu, gijl. « moet nog menigen vreemden gast bekomen.»

Na eenige oogenblikken kwam er een kamerdienaar van den hertog buiten adem aan, welke hem onmiddellijk bij den vorst ontbood, zonder hem den tijd te laten zich te kleeden.

Op het slot aangekomen zijnde, kwam hem de hertog aan de poort te gemoet en omarmde hem zeer geroerd, met den uitroep: « Hoe hartelijk verheug ik mij, u weder te « zien, en u juist nu weder te zien! Ach, waart gij maar « een paar dagen vroeger gekomen, dan was er veel niet « gebeurd en alles stond anders. Nu, Goddank, dat gij hier « zijt! Nu heb ik weder moed en alles zal beter gaan, want « aan u heb ik een trouwe vriend, enz.» Hierop deelde de hertog hem het gebeurde mede:

In den avond van den 13 of 14 September, ten 9 uur waren de onlusten begonnen; kleine troepen rustverstoorders waren door de straten getrokken, hadden bij verscheidene hooge ambtenaren de glazen ingeslagen en geplunderd. Langzamerhand hadden zich deze hoopen vermeerderd en kwamen tot voor het hertogelijk kasteel, hetwelk zij dreigden te bestormen, indien de hertog niet in hun midden kwam. De hertog ADAM van *Wurtemberg*, de eenige die met den hertog den moed niet verloren had, riep hen uit het venster toe halt te maken, en bood zich aan, hen met de militaire magt die bij de hand was, ten getale van 150 man, uit elkander te drijven, hetgeen ook het gevoelen van den hertog was, maar de ministers hadden dit afgeraden, en het zóó ver weten te brengen, dat de hertog rustig in zijn kasteel bleef. Nu het zoover was gekomen, wist men geen raad meer. Doch de oude vorst besloot nu zich met zijne twee zonen tot het volk te begeven en hen op eene vaderlijke wijze tot bedaren te brengen, hetgeen hij ook werkelijk uitvoerde, doch de oproerlingen spraken tot hem op eenen hoogen toon, en vorderden dat hij den volgende dag op het raadhuis met hen zou komen spreken. Dit had hij ook werkelijk gedaan, doch, door de omstandigheden gedrongen, concessiën moeten beloven, die hij onmogelijk kon volhouden. Hierop had hem het volk onder duizende vivats den slotberg in triomf opgetrokken, waarbij een schoenmaker tot koetsier diende.

Nadat de hertog dit alles aan EISENHART had medegedeeld, zeide hij: « Nu echter is alles goed, nu ik u hier heb. « Raad mij wat ik doen moet, en ik beloof uwen raad stip- « telijk te zullen opvolgen.» — Onverholen zeide hij nu den hertog, dat de zwakheid en karakterloosheid van zijne raadgevers, schuld van alles waren, en dat hij zich alleen door krachtige maatregelen kon redden. Hij vroeg hierop hoeveel kanonnen en militaire magt hij had, waarop de hertog hem zeide dat hij 400 man in de stad had, die evenwel door de burgers bezet was, en dat hij 12 kanonnen bezat.

EISENHART ging hierop naar het tuighuis, en bevond dat voor ieder kanon 12 kardoezen aanwezig waren en de infanterie van genoegzame munitie voorzien was: hij verzocht hierop den hertog voorloopig twee kanonnen op den slotberg in batterij te stellen, welke den toegang volkomen bestreken, en maakte hem bekend met hetgeen hij den kastelein in vertrouwen gezegd had.

Den volgenden morgen schreef een der ministers aan den hertog, en bad hem om Godswil geene kanonnen te plaatsen, wijl de tijding daarvan grooten angst en bezorgdheid bij de burgerij verwekt had, en dat hij hoop had, dat alles van-zelve tot bedaren zou komen.

Om kort te gaan, na een paar dagen keerde de rust terug; het jubilé van den hertog werd met luister gevierd en het uur van vertrek sloeg voor EISENHART, hetwelk hem en den ouden hertog beiden zwaar viel.

« Ik moest hem vast beloven, » zegt hij, « hem dikwijls te schrijven, en hij wilde in zijn land niets doen, zonder het mij te melden.» Dit heeft hij ook werkelijk gedaan, en mij ook zijne constitutie gezonden, aan welke ik evenwel mijnen bijval niet geheel schenken kon, deels omdat zij mij toescheen niet meesterlijk te zijn, deels omdat ik een afschuw heb van iedere constitutie, die ik tot nu toe heb leeren kennen. Het ligt mogelijk wel geheel en al aan mij-zelfen, omdat ik de verhevene leer der vrijheid niet op prijs weet te stellen, en nog altijd van de oud-frankische meening ben, dat een enkele, die beveelt, meer waarde heeft en meer goeds stichten kan, dan 300 à 400 koks, die hunne kunst willen vertoonen aan de bereiding van een geregt, dat bij slot van rekening zonder smaak en niet te gebruiken is. Wie is er toch, die, eenigzins met gezond verstand bedeed zijnde, zich gaarne zou onderwerpen aan eene verzameling van mislukte doctoren en halfbankroete kooplieden, wier argumenten den stempel van onzin, laagheid en eigenbelang dragen? Waar is wel het land, dat gelukkiger geconstitueerd is dan het onze?»

Te Berlijn teruggekeerd, moest hij den Koning en den kroonprins berigt geven van de Altenburgsche gebeurtenissen, en begaf zich daarop naar den generaal v. WITZLEBEN, met wien hij uitvoerig over zijne belangen sprak, en zijn voornemen te kennen gaf, de dienst te verlaten, ingeval hij nog meer in zijne militaire eer gekrenkt mogt worden, door het zien bevorderen van onder hem geplaatsten, tot den rang van generaal. Hij werd hieromtrent gerustgesteld, doch had in het volgende voorjaar het verdriet, weder gepasseerd te worden. Zijne voorstellen, deswege aan den Koning gerigt, bleven zonder gevolg, en hij verzocht en bekam zijn pensioen, met den rang van generaal. — Hier eindigde alzoó zijn openbaar leven als dienaar van den Staat, en begaf hij zich op zijn landgoed, waar hij met zijne vrouw, zijne dagen kalm sleet.

« Hoe lang dit geluk duren zal; » zoo eindigt hij zijne gedenkschriften, « is wel moeilijk te bepalen, daar ik helaas! duidelijk bemerk, dat mijne onbekende vrienden, die eene opene, rondborstige taal niet verdragen kunnen, niet nalaten mij door allerlei listige uitvindingen, nadeel toe te brengen, of het ten minste beproeven, hoewel zij den hel-

deren blik vreezen moeten van hen, bij wien zij mij zoeken te schaden.»

«Hierbij evenwel denk ik aan mevrouw v. WUNSCHEL, in de «beide Klingsbergen,» die zoolang in de volgepropte kerk met hare scherpe ellebogen manoeuvreerde, tot zij langzamerhand eene ruime plaats voor hare persoon geboord had. — *Fiat applicatio!*»

Overschiedenheden.

LEGERBERIGTEN.

GROOT-BRITANNIE.

Na jaren lange vergeefsche aanvragen, is eindelijk de koninklijke goedkeuring gegeven tot het verlenen der *schiereiland-medaille*, en is gelijktijdig eene commissie benoemd, om de aanspraken der kandidaten te onderzoeken. Dat het besluit der Koningin met toewijding ontvangen werd, was na de schier jaarlijks daarvoor bij het Parlement vernieuwde petitiën, wel te verwachten, en deze verwachting is dan ook volkomen vervuld. Alle Engelsche dagbladen weergalmen van het gejuich dergenen die aan de andere zijde der Pyreëen in het vuur hebben gestaan. De oorlog van het schiereiland blijft nu eenmaal de lievelingskamp van het leger, gelijk duizende daadzaken dat bewijzen; bijv. nog in den jongsten tijd een brief, door een der toenmaals meest vermaarde generaals, aan een der beroemdste regimenten van Groot-Britannië gerigt. Sir HENRY SMITH, de overwinnaar van Aliwal, werd door de Koningin tot de waardigheid van baronet verheven, en moest dien ten gevolge zijn familiewapen met een zinnebeeldig eereteken versieren. Hij had in een land gestreden, 't welk dergelijke emblema's in overvloed oplevert, maar hij koos noch eenen koninklijken tijger, noch een' leeuw voor zijn wapen, noch duidde door den gebonden leeuw van Lahore de verovering van Punjab aan. Zijn geest trok hem onwillekeurig naar het schiereiland, als de school zijner kennis, het ware tooneel van zijnen roem. De held van Aliwal was onverschillig nopens zijnen jongsten voorspoed in uitgebreideren werkring; hij wilde veel liever als majoor der onsterfelijke brigade bij de nakomelingschap in aandenken blijven, en verzocht alzoo aan het 52ste infanterie-regiment de vergunning, om een soldaat, in de uniform van het regiment, in vereeniging met een scherpschutter van zijn eigen beroemd korps, als schilddragers te mogen bezigen. Tijdens SMITH dezen brief schreef, was hij nog niet onderrigt van de instelling der schiereiland-medaille; de regering heeft dus een gelukkig tijdstip gekozen, om het lang verzuim goed te maken; anders toch zou een bijzonder persoon de dankbaarheid der natie beschaamd hebben, en het eenig vereerend aandenken aan eenen oorlog, welken Engeland van eenen inval bevrijdde, zou op het wapen van eenen baronet hebben geprikt.

Neven de juichtoonen aan de andere zijde van het kanaal, heeft ook de afgunst vele stemmen doen hooren, en wel van dezulken, die, in plaats der schiereilands-medaille, eene *algemeene militaire decoratie verlangen*, wijl de daden van andere krijgslieden door genoemde medaille niet zullen verheerlijkt worden. Zoo vordert de regter arm van Engeland, de marine, dat men aan haar denke; zoo vermeenen de krijgslieden, die in de Mahratten-oorlogen van 1817 tot 1819, en in den oorlog tegen de Birmannen, van 1824 tot 1826, hun bloed vergoten, regt te hebben op eene dergelijke onderscheiding; de laatsten nog te meer, daar de Indische troe-

pen (inboorlingen) wegens dezen oorlog met eere teekenen beloond zijn; een maatregel waarvan de voorname strekking wel was, om de roemzucht der overige regimenten Indische troepen te doen ontvlammen.

Doch behalve deze nieuwe eischen, hebben zich in de uitvoering van het koninklijk besluit bovendien nog vele moeilijkheden opgedaan; want de vraag is gerezen, of ieder die den grond van het schiereiland tijdens den oorlog betreden heeft, of slechts diegenen die werkelijk in 't vuur hebben gestaan, of eindelijk slechts die welke zeer belangrijke ondernemingen hebben bijgewoond, met de medaille zullen versierd worden. Het openbaar gevoelen is daarover verdeeld, en de oorlogsminister schijnt de zaak aanvankelijk onbeslist te hebben gelaten. Mondeling verklaarde hij den 3^{den} Februarij in het hoogerhuis, op eene interpellatie van sir HAY, dat hij trachten zou alle nuttelooze vertraging bij de uitvoering te vermijden.

Nog andere *erbewijzen* zijn in den jongsten tijd aan het Britsche leger geschonken. Zoo heeft de Oost-Indische compagnie, reeds den 26sten Augustus van het vorig jaar, het volgend besluit genomen: 1) Wij hebben besloten, in het fort William eene eerezuil op te rigten, ter herinnering aan de schitterende overwinningen van den jongsten oorlog tegen de Sikhs, en ter gedachtenis aan de officieren en manschappen, Europeërs zoowel als inboorlingen, van het leger van Sutledsch, welke in dezen roemvollen en beslissenden veldtocht gesneuveld zijn; 2) deze eerezuil zal gegoten worden uit het metaal der in den veldtocht veroverde, of, ten gevolge van het verdrag van Lahore, overgeleverde stukken geschut; 3) van onze zijde zal eene gepaste teekening voor gezegde zuil ontworpen, en aan den gouverneur-generaal toegezonden worden. — Behalve deze eerezuil zal op de esplanade van Calcutta een standbeeld van lord AUCKLAND worden opgericht, waarvoor de kosten uit inschrijvingen zijn bijeengebragt, toen de lord het stadhouderschap over Indië neêrlegde. Het grootste gedeelte van dit standbeeld werd op het laatst van Januarij in de gieterij van WEEKES, in Pemlico, gegoten.

Maar ook in Europa worden de daden van het Indische leger verheerlijkt, daar lord ELLENBOROUGH, de voorganger van den tegenwoordigen gouverneur-generaal, eene eerezuil te Southam laat oprigten, ter vereeuwiging van de onder zijne regering gevoerde oorlogen. Op de zijden van de zuil zijn de namen gegrift van de voornaamste helden van dit krijgstijdvak, alsmede onderscheiden tafereelen van hunnen roem. De voorzijde heeft het volgend opschrift: «*Ter eere der dappere mannen, die onder zijn gouvernement onze wapenen deden zegevieren, en den vrede onder de muren van Nanking voorschreven, is deze zuil, als eene dankbare hulde, opgericht, door EDWARD, Graaf van ELLENBOROUGH.*»

Er valt van nog meer onderscheidingen gewag te maken. Zoo werden het 61ste regiment infanterie en de Bombay-fuseliers met *nieuwe vaandels* beschonken. Sir H. SMITH, reikte met de gebruikelijke plegtigheden, den 13^{den} October, te Cawnpore, aan het eerstgenoemde regiment, de nieuwe vaandels uit, terwijl sir CH. NAPIER ze aan de Bombay-fuseliers te Kuratschi overhandigde. De woorden van laatstgenoemden werden, volgens een' ooggetuige, door de troepenmassa als verzwolgen, zoodat de kommandant der fuseliers, kolonel CUMMING, in zijn antwoord, met regt kon zeggen, dat de soldaten ze nog in 't geheugen zouden hebben, als de vaandels zelve reeds lang onbruikbaar waren geworden. Zie hier de opmerkelijke aanspraak van NAPIER:

«Soldaten, ik heb heden de eer aan het oudste regiment in dienst der Oost-Indische compagnie, nieuwe vaandels uit te reiken; aan een regiment, voor 't welk op ons oostelijk gebied geene

landstreek is, wier geschiedenis niet gekenmerkt wordt door zijn roem en bloed, 't zij door overwinning of door nederlaag! Ja, door nederlaag! want alhoewel in den loop der eeuwen de Engelsche wapens nederlagen waren bereid, en hunnen glans kortstondig verduisterd hebben, de onbedwingbare Europesche moed heeft zich onafgebroken staande gehouden, en, even als de van hare stralen beroofde zon, alhoewel moeilijk, door een digten nevel kan verduisterd worden, zoo kunnen ook ongelukken de britsche dapperheid treffen, tot andere gevechten en betere leiding onze wapens nieuwe overwinningen schonken. Tot een met de geschiedenis onbekend jong korps, zou ik over de pligten van den soldaat omtrent zijn vaandel moeten spreken; maar tot ul. fuseliers, wier bajonetten schitteren van den glans der Indische triomfen, wier vanen sedert eeuwen met lauweren bekransd zijn, behoef ik slechts te gewagen van vroegere heldendaden, van de slagvelden onder CLEVE, COOTE, CORNWALLIS, SMITH, van Plassy tot Cenibu Ali, en lang voor Plassy, en begrijp er tevens onder ontelbare belegeringen en bestormingen, zooals geen regiment ter wereld heeft uitgevoerd. Wilde ik alle veldslagen en bestormingen vermelden, wij zouden tot middernacht hier moeten blijven; daarom wil ik er slechts twee aanhalen, die mij de meest beroemdste voorkomen, en wel: de bemagtiging van Ahmedabad en van Seringapatnam. Bij Ahmedabad plaatsten de beide onverschrokken mannen, de vaandrig HIEMS en de sergeant HUGH FRIDGE van uw regiment, de stormladders tegen den wal, beklommen met het zwaard in de hand de bres, en verwierven zich, HIEMS den luitenant-rang, en FRIDGE de eer van het vaandel te dragen, waarvoor hij zoo dapper gevochten had. Eenige jaren later beklom dezelfde moedige soldaat, dezelfde HUGH FRIDGE, de bres van Seringapatnam, en neven hem de jongere sergeant JAMEZ GRAHAM, die hier sneuvelde. — Soldaten, het moet uwe borst hoog doen kloppen, als gij aan het gejuich van uw regiment denkt, toen het in digtgesloten kolonne den dapperen GRAHAM volgde, en den held op de bres, te midden van den drom der Scimitars van Mysore, de britsche vlag zaagt zwaaijen. — Ontvangt uwe vaandels, soldaten, zij schitteren in den roem van honderd veldslagen! Gijl. zijt even goede, even dappere en krachtige mannen voor de veldslagen, als de helden die ul. zijn voorgegaan, en zult den roem van uw regiment even zoo vernieuwen, als gij heden nieuwe vaandels hebt bekomen!»

Op den nieuwejaarsdag heeft de Koningin den generaal-majoor sir J. H. REYNETT tot gouverneur van het eiland Jersey, in de plaats van den overleden luitenant-generaal E. GIBBS benoemd; den 22sten Januarij den generaal-majoor H. SMITH tot bevelhebber over het in Cork staand 47ste infanterie-regiment, in de plaats van den overleden generaal sir W. ANSON; verder is de luitenant-generaal, sir WILLOUGHBY COTTON, den 13^{den} Januarij, door de directeurs der Oost-Indische compagnie, tot opperbevelhebber over de troepen in het presidentschap Bombay gekozen. — De genoemde luitenant-generaal sir E. GIBBS, laatstelijk bevelhebber van het 52ste regiment infanterie en gouverneur van Jersey, stierf den 24sten December 1846, de generaal sir W. ANSON, den 13^{den} Januarij van dit jaar, te Brockhall, bij Weedon, in zijn 73ste levensjaar, nadat hij 38 jaren had gediend, zijnde den 13^{den} Junij 1789 in dienst getreden.

De luitenant-generaal B. REYNARDSON, die verscheidene jaren bij het departement van den kwartiermeester-generaal was geplaatst, overleed den 31sten Januarij te Aolywell Hall, in den ouderdom van 79 jaren. Hij streed als majoor in het jaar 1801 in Egypte met veel onderscheiding tegen de fransche troepen, zoodat hij in het dankadres van het parlement werd opgenomen en de Egyptische medaille verkreeg.

De generaal-majoor V. KENNEDY, oostersch vertaler bij het gouvernement van Bengalen, overleed den 29sten December 1846. Hij is als de schrijver van verscheidene goede werken over militaire wetgeving bekend.

Van de sterfgevallen in de lagere rangen halen wij nog alleen aan, dat van den kapitein J. POSTANS, den 11^{den} December 1846, te Deesa in Oost-Indiën, tot het 13de regiment infanterie behorende, daar deze bekend is als de schrijver van het beste werk over Scinde.

Het vermelden van den naam dezes schrijvers geeft ons gelegenheid, om met een woord van de nieuwste producten der *militaire literatuur* van Engeland te spreken. De chirurgijn van het 1ste Europese ligte regiment van linie der Oost-Indische compagnie, W. L. M'GREGOR, heeft te Londen, bij MADDEN, in twee deelen, eene *History of the Sikhs* in 't licht gegeven, die volgens de verklaring van den schrijver, behelst alle daadzaken in de Geschiedenis der Sikhs, waar de Britten er mede in aanraking gekomen zijn, van de geboorte af van NANUK SHAHS tot op de bemagtiging van Kote Kangra toe; voorts eene volledige levensbeschrijving bevat van RUDSCHIT SINGH, en regt laten wedervaren aan de degelijke mannen, wier bekwaamheid en overzaagtheid den beoogden inval van een opgestaan leger verhinderden en de Britsche magt in het noordwesten van Indië bevestigden. Daar het werk in het land waarover het handelt, geschreven is, en in 't bijzonder de inhoud van het tweede deel, te midden van de veldslagen van den veldtogt aan de Sutledsch, verzameld werd, zoo maken wij op deze eerste geschiedenis van den veldtogt in Punjab opmerkzaam, zijnde bij 'het werk eenige gelitographeerde portretten gevoegd en eene kaart van het aan de Britten afgestaan Jalandbar Duab.

De luitenant-kolonel J. LEACH, schrijver der *Rough Sketches of the life of an soldier*, van de *Recollections and reflections relative to the duties of troops, composing the advanced corps of an Army*, van de *Field services of the Rifle Brigade from its first formation to the battle of Waterloo*, en van de *Thoughts on various military subjects*, heeft onlangs zijne wapenbroeders een nieuw werk geschonken, getiteld: *Bambles along the Styx* (Londen, Tard W. BOONE, 1847). Het behelst gesprekken van oud-soldaten, die elkander aan de oevers van den Styx ontmoeten, en is aan de veteranen van den oorlog op het schiereiland opgedragen, die ongetwijfeld in de sprekend ingevoerde personen menig oud-soldaat van dien oorlog, bepaaldelijk uit de ligte divisie, herkennen zullen.

Belangrijk voor den kavallerist is de bij PARKER verschenen *Selection of field movements for a division of cavalry, in accordance with the principles laid down in the Cavalry regulations*, met pl.; voor ieder officier, daarentegen, de bij COLBURN uitgegevene *Adventures of the Connaught Rangers*, van W. GRATTAM, die vroeger bij het 88ste regiment infanterie gestaan heeft; verder de door T. en W. BOONE bezorgde derde uitgave van de *Adventures in the Rifle Brigade*, en de tweede uitgave van de *Bandom Shots of a Rifleman*, van welke beide werken de kapitein RINCAID de schrijver is; eindelijk, de door MURRAY bewerkte tweede uitgave van de *Instructions in practical surveying, topographical plan drawing and sketching ground without instruments* van Professor BURR. Het laatstgenoemd werk is opgedragen aan den luitenant-generaal SCOVELL, en werd oorspronkelijk, nu ongeveer dertig jaren geleden, bewerkt ten gebruike van de kweekelingen der militaire school te Woolwich, maar verscheen eerst in 1839 in 't licht. De jongste uitgave is naar de vorderingen van den tijd, vermeerderd en verbeterd. (Het vervolg hierna.)

BIJLAGE III.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIREN SPECTATOR, 16de DEEL, N°. 3.

Maand September 1847.

LAATSTE BENOEMINGEN, OVERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BENOEMD:

Bij het Ministerie van Oorlog, tot luit.-kol.: de maj. B. J. Verstege, chef der afd. Personeel bij het Ministerie. Bij het 4de reg. inf., tot luit.-kol.: de maj. W. C. H. Meyners, van het 7de reg. inf. Bij het 7de reg. inf., tot maj.: de kap. der 1ste kl. J. Scheltus, van het 6 reg. inf. Bij het reg. gren. en jag, tot kap. der 1ste kl.: de kap. der 2de kl. C. H. Happé, van het reg. Bij het 8ste reg. inf., tot kap. der 2de kl.: de kap. der 3de kl. F. W. K. Meffert, van het reg. Bij het 5de reg. inf., tot kap. der 3de kl.: de 1ste luit. W. P. Klencke, van het korps. Bij het 6de reg. inf., tot kap. der 3de kl.: de 1ste luit. J. J. Schoppé, van het reg. gren. en jag. Tot kap. en plaats-maj. van de 3de kl. te Breda: de 1ste luit. H. Brouwer, van het 7de reg. inf. De mil. intendant der 2de kl. J. van Oosterhoudt, thans op non-activiteit, weder in actieve dienst herplaatst en belast met de dienst in de 2de mil. administrative directie. Bij het 1ste reg. art.; tot kap. der 2de kl.: de kap. van de 3de kl. A. H. Drijfhout van Hooff, van het korps. Bij het 2de reg. art.: tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. G. J. Coerman, van het korps. Bij de mil. geneesk. dienst in de West-Indie, tot offic. van gez. der 3de kl.: den heer J. P. Sommer. Bij de mil. geneesk. dienst der landm. in Oost-Indie, tot offic. van gez. der 3de kl.: den heer E. C. G. Bosse. Tot directeur van het garn.-hospitaal te Maastricht: de gep. kap. C. J. de Bonnier. Tot 2de luit. bij het wap. der inf., bij het 1ste reg.: de serg.-tit. W. C. E. de Villeneuve, van het 7de reg. inf. Bij het 2de reg.: de wachtm.-tit. C. H. B. Wiedemann, van het 1ste reg. drag. Bij het 6de reg.: de wachtm.-tit.

D. W. van Winsheym, van het 2de reg. lans. Bij het 7de reg.: de serg. D. W. Bode, van het 6de reg. inf. Bij het 8ste reg.: de serg.-tit. C. J. van der Muelen, van het korps.

Verplaatsingen.

Bij de bat. gren. van het reg. gren. en jag.: de 2de luit. P. M. Netscher, van het 3de reg. inf. Bij het 4de reg. inf., bij het 1ste bat.: de 2de luit.-kwartierm. W. J. Rooijen, van het depôt van het korps; bij het depôt-bat.: de 1ste luit.-kwartierm. J. van Dijl, van het 1ste bat. De offic. van gez. der 3de kl. J. C. F. L. Pilgrim, van het garn. te 's Bosch, bij 's Rijks kweekschool voor mil. geneesk. De 1ste luit.-ing. Vignon van Alphen, van Terneuzen naar 's Bosch. De 2de luit.-ing. H. Piccardt, van 's Bosch naar Terneuzen, zullende laatstgemelde eerst met den laatsten October aanstaande zijne bestemming volgen.

Gepensionneerd.

De mil. intendant der 2de kl. J. W. Piepers, onder toekening van den rang van mil. intendant der 1ste klasse (kolonel), zonder bezwaar der schatkist, en vergunning om de uniform van het korps mil. intendanten te blijven dragen. De luit.-kol. Akersloot van Houten, van het 4de reg. inf. De kap. G. H. Janssen, van het 3de reg. inf. De kap. en plaatsmajoor van de 2de kl. R. Thomson, te Breda.

Eervol ontslagen.

De 2de luit. F. J. U. Sessler, van het 3de reg. art., onder toek. van den rang van 1sten luit. en vergunning tot het voortdurend dragen der activiteits-uniform van het korps waartoe hij heeft behoord.

Overleden.

De 2de luit. A. W. C. Ongerboer, van het 8ste reg. inf. De 2de luit. M. C. Schokker, van het 7de reg. inf. De ritm. H. Hamming van het 2de reg. dragonders.

BILLAGE III

PROPOSITION EN CAS D'ILLIAGE EN 1847

Année 1847

Le Congrès des Etats-Unis, en session à Washington, le 20 Mars 1847, a adopté la proposition suivante :

Article I. - Les Etats de l'Union, qui ont été reconnus par le Congrès, et qui ont été admis dans l'Union, ont le droit de se réunir en Convention pour discuter et voter sur les propositions relatives à leur sécession de l'Union.

Article II. - Les Etats de l'Union, qui ont été reconnus par le Congrès, et qui ont été admis dans l'Union, ont le droit de se réunir en Convention pour discuter et voter sur les propositions relatives à leur sécession de l'Union.

Article III. - Les Etats de l'Union, qui ont été reconnus par le Congrès, et qui ont été admis dans l'Union, ont le droit de se réunir en Convention pour discuter et voter sur les propositions relatives à leur sécession de l'Union.